

old.
4.3.81
Z

MILIEURAMA

3

DOSSIER KERNAFVAL

MILIEURAMA IS HET POPULAIR
MILIEUMAANDBLAD VAN DE BOND BETER
LEEFMILIEU-VLAANDEREN.

REDAKTIE EN ADMINISTRATIE:
AARLENSTRAAT, 25 1040 BRUSSEL.
TEL: 02/230.94.10.
JAARABONNEMENT: 300 FR. TE STORTEN
OP REKENINGNUMMER 427-9082201-48
VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU-
VLAANDEREN.

ABONNEMENT BUITENLAND: 350 FR.
STEUNABONNEMENT: 500 FR.
CULTUREELJONGEREN-PASPOORT, PLUS-
DRIE-PAS EN CULTUREEL PASPOORT
ANDERS-VALIEDEN: 240 FR.
LOS NUMMER: 40 FR.

HOOFDREDAKTEUR EN VERANTWOORDELIJKE
UITGEVER: ROELAND DIRKS.

MEDEWERKERS:

DIRK VAN MELKEBEKE, LIEVE VERHAEGEN,
BART VAN WAELDEREN, EMMANUEL AMPE
(V.V.M.I.), MARLEEN DE HAEN.

LAY-OUT: WIM VERMEYLEN.

DRUK: EPO, BERCHEM.

COPYRIGHT:

OVERNAME VAN ARTIKELS WORDT AAN-
BEVOLEN, MITS SCHRIFTELIJKE TOE-
LATING EN BRONVERMELDING.

KRINGLOOPPAPIER IS MILIEU-
VRIENDELIJK.

Vit de inhoud—

MILIEU EN POLITIEK ANDERS BEKEKEN.

PIETER LEROY ...5

DOSSIER: KERNAFVAL, WE ZITTEN ER
(BIJNA) MEE.

ROELAND DIRKS ...11

MILIEUPOLITIEK IN NEDERLAND.

G.P. HEKSTRA ...17

BEKEN: NORMALISATIE OF ABNORMALI-
SATIE ?

BEN FAES ...25

INSpraak: WAAROM EEN GROENE PARTIJ?

MARK DUBRULLE ...29

FRONTPAGINA:

ENKELE VAN DE ONTELBARE VATEN DIE
DE JONGSTE JAREN ERGENS IN DE
NATUUR "VERDWENEN"...

VOLGENDE MAAND MEER DAAROVER IN
HET DOSSIER SLUIKSTORTEN.

ILLUSTRATIES:

MICHEL BRUYNEEL: pag. 7; 9.

ROELAND DIRKS: pag. 1; 12; 13; 22;
26; 42.

Milieurama wordt nog beter.

ROELAND DIRKS.

Op 3 februari jongstleden werd MILIEURAMA te Brussel aan de pers voorgesteld. Het was niet bepaald een "klassieke" konferentie. Alle aanwezigen luisterden gespannen naar onze argumenten. Onze kollega's zijn echter vooral realisten, die elke dag in het keiharde, gekommercialiseerde mediabedrijf werken. Men hen een nieuw, onafhankelijk milieutijdschrift voorstellen, uitgerekend in deze crisistijd, is dan ook op zijn zachtst uitgedrukt, een ondankbare taak. Of we mikken op publiciteit, op veelkleurige pagina's, op een prestigieuze opmaak? Op al deze vragen werd zelfbewust en overtuigend negatief geantwoord. Ja, maar wat is dan jullie troef? De geest van het tijdschrift, die deze is van de milieubeweging, en de overtuiging dat het niet alleen anders kan maar ook anders MOET... om te overleven! Een zware opgave voor allen die zich nog enigszins verbonden voelen met de toekomst van ons vlakke land en ... van onze unieke planeet in de kosmos! Deze universele bekommernis verklaart wellicht waarom MILIEURAMA tien minuten later via de telex van Belga, nagenoeg alle redakties werd onthaald. De B.R.T., De Morgen en Touring Wegenhulp stuurden een korrespondent. Heelwat kranten en periodieken schonken ruim aandacht aan het, (nog) groene gebeuren. Een overzicht is op de laatste bladzijde afgedrukt. Om 17 uur, was MILIEURAMA reeds in de ether in "Focus" via B.R.T.2. Trends en Knack boden ons een gratis advertentie van één bladzijde aan en de Stichting Leefmilieu van de Kredietbank gaf ons de mogelijkheid om een verhaal te schrijven over BBL en zijn MILIEURAMA.

En, let wel dit is maar een begin, we gaan door met de strijd!

Het mag niet zijn dat in de gegeven omstandigheden, de basis achterblijft!

Onze oproep om vandaag (en morgen en overmorgen) abonnees te werven, massaal en zonder uitstel, blijft beklemmend aktueel. Want, de initiatiefnemers beseffen, beter dan wie ook, dat we vóór het einde van dit aanloopjaar duizenden betalende belangstellenden moeten winnen voor onze onderneming. Zo niet is MILIEURAMA verloren!

Intussen werkt de redactie voort aan de stelselmatige verbetering van het tijdschrift. Kenners zullen ongetwijfeld merken dat dit nummer gedrukt is op gesatineerd kringlooppapier (in tegenstelling tot het nummer 1,2) en dat de illustraties er kwalitatief op verbeterd zijn - de kinderziekten zijn (bijna) voorbij -. Op 26, 27 en 28 maart eerstkomend zal de hoofdredakteur te Avignon deelnemen aan een internationale bijeenkomst van Europese uitgevers van milieutijdschriften, georganiseerd door het Europees Bureau voor Milieuzaken. De bedoeling is om vaste korrespondenten aan te trekken in de belangrijkste Europese landen, die aan MILIEURAMA ongetwijfeld ook een internationale dimensie zullen meegeven. De kans dat ook deze onderneming slaagt, is groot, vermits de strijd voor natuur en milieu geen grenzen kent en al jarenlang de beste kontakten worden onderhouden met milieudeskundigen en -publicisten uit binnen- en buitenland. MILIEURAMA werd trouwens reeds naar potentiële mede-

werkers gestuurd in de Verenigde Staten van Amerika, Afrika en het Verre Oosten! De eerste buitenlandse abonnees konden reeds geregistreerd worden, voorlopig alleen uit Nederland, maar de Nederlands-sprekenden zijn talrijker dan algemeen wordt gedacht.

Kortom, de Vlaamse en Nederlandse milieubeweging kadert in een overlevingsbeweging die geen grenzen kent. Dat zal onze Nederlandse vriend Peter Nijhoff van de Stichting Natuur en Milieu in ons volgende nummer onverbloemd aantonen.

Lezersbrieven.

STERK FRONT.

Milieurama is een prachtig middel om de verdere uitbouw van een sterk natuur- en milieufront binnen BBL te realiseren.

(Prof.DR. F.Snacken, Federatie Gewest Gent.)

ABONNEES-WERVEN BEGONNEN!

De publikatie van het eerste nummer van "Milieurama" was voor ons belangrijk genoeg om abonnees te werven.
(G. Mazijn, Diksmuidse Aktiegroep Milieuzorg.)

DOORSTROMING.

Ik geloof dat wij dank zij milieurama heel wat interessante informatie zullen kunnen doorspelen.
(E. Ver Eecken, Milieufederatie Brugge Oostkust.)

STEUN.

Ik druk de vurige wens uit dat u in uw voornemens zoudt slagen en beloof u tevens een belangrijke medewerking en steun
(Lode Van Camp Heemkring Scot)

DE REDAKTIE IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE BRIEVEN. ZIJ BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR TE LANGE BRIEVEN IN TE KORTEN.

STOOTKRACHT VERGROTEN.

Een algemeen milieutijdschrift is nodig, willen we de stootkracht van de milieubeweging vergroten.
(Norbert D'hulst Stichting Omer Wattez)

MILIEURAMA TEN ZEERSTE WELKOM.

Na het faillicement van de Natuurlijke Weg had Vlaanderen op dat vlak niets meer te bieden. Ik kan milieurama dus enkel toejuichen.

(K. van Den Driessche, Brussel)

DE MINISTER VAN VLAAMSE GE-MEENSCHAP HEEFT BESLOTEN DE REGIONALE LEEFMILIEUVERENIGINGEN OOK IN 1981 TE SUBSIDIËREN.

Milieu en politiek anders bekeken

Pieter Leroy.

In een recent artikel in 'Le Monde' werd gesteld dat de latent aanwezige crisis in de milieubeweging pas duidelijk aan de oppervlakte was gekomen sinds de 'ekologen' aan de verkiezingen hadden deelgenomen. Het lijkt wat overdreven ook in Vlaanderen van een 'crisis' te spreken, een overdadig gebruik van dit begrip schaadt overigens de betekenis ervan. Maar de oprichting en verkiezingsdeelname van een milieupartij heeft ook hier enkele controversen opgeroepen en vragen doen rijzen naar de precieze politieke plaats en betekenis van de ekologische beweging.

Toch moet men, voor een zinvolle discussie over dit thema, 'politiek optreden' ruimer definiëren dan de vraag of er al dan niet een milieupartij moet worden opgericht, breder dan het louter deelnemen aan verkiezingen, breder dan de opmaak van een politiek of ideologisch platform. Zelfs als de zogeheten 'groene lijsten' de direkte aanleiding tot de discussie vormen, het aangewezen deze niet tot dit verschijnsel te (laten) beperken.

In onze optiek heeft de milieubeweging zich, sinds haar ontstaan, politiek gedragen, ook als zij zelf beweerde a-politiek te zijn. Het lijkt dan ook relevanter na te gaan hoe de milieubeweging zich de facto politiek heeft gedragen, hoe zij zich feitelijk politiek heeft opgesteld.

DRIE VLEUGELS.

In het politiek gedrag van de milieubeweging kan men in het algemeen drie hoofdvormen onderscheiden, die grotendeels samenvallen met wat men de 'drie vleugels' van deze beweging zou kunnen noemen: de verenigingen voor natuurstudie, -behoud en -beheer, de talrijke lokale of regionale milieuactiegroepen, en ten slotte de groene lijsten met Agalev op het niveau van de deelstaat. Elk van deze drie subgroepen vertoont een typische vorm van politiek optreden, gedraagt zich politiek gezien op een eigen wijze. Het is relatief eenvoudig aan te tonen dat er ook voor andere dimensies, zoals organisatievorm, rekrutering, strategie enz. onderscheid tussen deze subgroepen bestaat.

NATUURBEHOUD.

In het algemeen zijn de verenigingen en bonden voor natuurbehoud voortgekomen uit de bezorgdheid van groepen uit de - vaak ook hogere - burgerij voor de esthetische en creatieve functie van de natuur. Men denke aan de oprichting van de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon (1910) of de Wielewaal (1934). De bescherming en het behoud, de studie en het beheer van de natuur - onder vorm van reservaten, landschappen en parken, of via de bescherming van vogels of andere bedreigde diersoorten - zijn tot vandaag hun belangrijkste doelstellingen gebleven.

Ook wat hun organisatievorm betreft dragen deze verenigingen nog vrijwel alle kenmerken uit hun verleden:

het gaat om relatief stabiele, zeg maar enigszins 'gevestigde' verenigingen van een traditioneel type, inclusief voorzitter, sekretaris en bestuur, vaak met lokale en jeugdafdelingen en met een eigen tijdschrift.

Vele van hen hebben, in deze of andere bewoording, in hun programma of statuten vermeld dat zij a-politiek zijn of willen zijn. Eigenlijk is daar een 'a-partij-politiek' mee bedoeld.

Hoe gedragen deze verenigingen zich in feite politiek? Ofschoon meerdere van hen zich bij bepaalde milieukties hebben aangesloten of deze zelf op touw hebben gezet, is sociale aktie toch niet de preferentiële gehanteerde strategie. Veeleer gaat het er om, en dat is uit hun organisatievorm af te leiden, formele pressie uit te oefenen op die personen en diensten die politiek en administratief verantwoordelijk zijn voor het beleid inzake milieubehoud. Veel van hun eisen en voorstellen

zijn inhoudelijk - vaak tot en met de juridische vormgeving - voorbereid en uitgewerkt op kongressen en symposia, waarna men ze via een relatief geformaliseerde lobbying in de beleidsuitvoering poogt door te drukken. Men denke aan de maatregelen in verband met vogelvangst, het vrijwaren van natuurgebieden ten tijde van de opmaak van de gewestplannen, aan het doordrukken van de wet op het natuurbehoud (juli 1973), aan het verweer tegen plannen voor ruilverkaveling. Het uitwerken van deze voorstellen en eisen, het voeren van de onderhandelingen en het uitoefenen van politieke druk is zeer vaak het werk van een academische elite, die daartoe een stilzwijgend mandaat heeft gekregen.

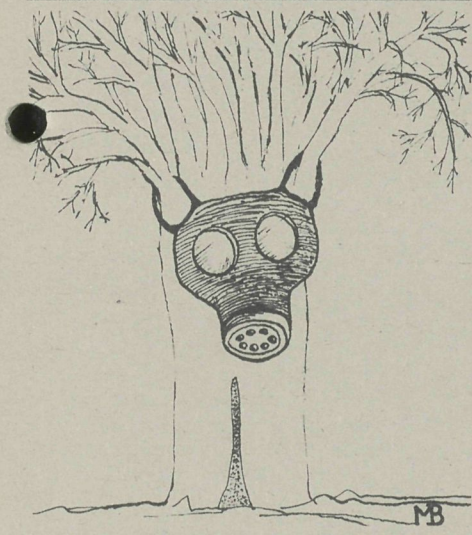
Het volhouden van de a-(partij)-politieke houding heeft de verenigingen voor natuurbehoud al geregeld de bedenking of het verwijt opgeleverd dat zij zich vrijblijvend en a-politiek opstellen. Vrijblijvend omdat een en ander vaak in de sfeer van burgerlijke rekreatie en gezelligheid blijft, a-politiek omdat men niet bereid zou zijn de bedreiging van de natuur in maatschappelijke en politieke termen aan de orde te stellen. In dat verband zij verwezen naar de langediskussies die omtrent kernenergie binnen Bond Beter Leefmilieu zijn gevoerd.

In de argumentatie en onderbouwing van de eisen is stilaan wel verandering gekomen. Ging het vroeger om hoofdzakelijk etische en esthetische argumentatie, om natuurbeleving en verbondenheid met de natuur, dan is vanuit bepaalde verenigingen (BNVR bijvoorbeeld) meer en meer sprake van verwetenschappelijking van de argumenten.

Maar deze verwetenschappelijking heeft de zogenaamde 'a-politieke' houding niet weggeveegd. Het hanteren van een aantal wetenschappelijke technieken inzake milieukartering en -waardering bijvoorbeeld, heeft niet geleid tot een groter bewustzijn van politieke en beleidsimplicaties van zogenaamde waarde vrije technieken en criteria. Het is merkwaardig om vast te stellen dat de discussie op dit punt op gang wordt gebracht door kritischer ingestelde ekologen en planologen in overheidsdienst, die de maatschappelijke betekenis van deze onderzoeken benadrukken.

De officiële politieke neutraliteit van deze verenigingen blijkt dus geregeld voor politieke onverschilligheid te staan. En vaker nog

staat zij voor politieke voorzichtigheid, voor een conserverende, politiek behoudsgezinde opstelling. De historische omstandigheden van het ontstaan van deze verenigingen, hun ontwikkeling en samenstelling, hun werkwijze en strategie geven daar op meer dan één punt aanleiding toe.

AKTIEGROEPEN.

In het zog van de brede inspraak- en participatiestroom van de jaren zestig, her en der geschraagd door een plaatselijk "groenkomitee", zijn in zowat elke Vlaamse gemeente milieuaktiegroepen ontstaan. Het internationale natuurbeschermingsjaar 1970 vormt in deze evolutie aanwijsbaar een belangrijk scharniermoment. Het is, met het verschijnen van het eerste rapport van de Club van Rome ('Grenzen aan de groei'), een periode van snel groeiende bewustwording omtrent de maatschappelijke bedreiging van het gehele leefmilieu. Het meest opvallende kenmerk van hun politiek optreden, is hun

politieke ongrijpbaarheid. Niet slechts de promotor van één of der milieubedreigend project, maar ook een waarnemer aan de lijn is telkens weer verbaasd over de snelle wendbaarheid en de mobilisatiekracht van actiegroepen.

Toch spelen nagenoeg alle milieu-akties zich volgens een stilaan vertrouwd en voortdurend weer gehanteerd scenario af. Zodra men lucht heeft gekregen van één of ander milieubelastend project wordt alarm geslagen binnen de kring van plaatselijke milieubezorgde burgers. Bijna altijd wordt er de pers bijgehaald, en wordt meteen begonnen met de mobilisatie van de lokale samenleving: petitities, vlaggen, aanplakborden, betogingen, een uitzonderlijke keer zelfs voor een referendum of een bezetting. Deze bijzonder expressieve stijl beoogt vooral een soort 'vergrootglas'-effekt: dit of dat milieufact feit moet binnen de kortste keren het centrale, liefst enige punt van de publieke agenda vormen. Uiteraard speelt de belangstelling van de media daarin een krassiale rol.

Eens de mobilisatie op gang gebracht heeft men de keuze uit diverse mogelijkheden om de machtsontplooiing in beleidsresultaten om te zetten. Men kan mobiliseren tot het einde toe, om de "macht van het getal" te laten spelen, men kan over alternatieven onderhandelen, of men kan politici en verantwoordelijken tegen elkaar in het harnas jagen. Daarbij kan men bijvoorbeeld tijdelijke coalities afsluiten met een plaatselijke oppositiepartij die - bijna uiteraard - milieu-mind is.

Maar meestal hanteert men al deze strategieën door elkaar. Het kri-

terium voor de keuze van één of andere strategie is overigens haast puur instrumenteel: wat levert ons dit op ?

Die politieke onberekenbaarheid levert de milieu-actiegroepen geregeld verwijten op, en dat niet slechts vanwege politici of ambtenaren, industriëlen of promotoren. Ook vanuit het natuurbehoud klinkt de bedenking dat deze wijze van aanpak, het bewust uitlokken van en zich mengen in politieke contro-versen politiek onfatsoenlijk zou zijn. Voor gevestigde politieke partijen en voor de vakvereniging is er vaak sprake van politiek onverantwoordelijk gedrag. Terechter ware het wellicht te gewagen van (nog) niet gelegitimeerde vormen van politieke actie.

Het feitelijk politiek optreden van milieu-actiegroepen is in veel gevallen ontmaskerend. Voor zover hun dossiers verder gaan dan enige detectiveverhalen over 'onderonsjes' en 'geheime afspraken', is daarin alvaak het onterechte of tenminste dubieuze karakter van bepaalde beslissingen aangetoond, is de persoonlijke betrokkenheid van beleids-mensen aan het licht gebracht, zijn lokale machtsnetwerken blootgelegd of politici op het niet nakomen van hun verkiezingsbeloften gewezen, bijvoorbeeld inzake ruimtelijke ordening.

Maar de aantrekkelijkheid van het begrip 'milieu', en het gemak daaronder acties te voeren, heeft ook haar schaduwzijden. Er zijn ook al milieugroepen gevormd om sociale woonwijken uit de buurt van villawijken te houden, of om residentiële wijken middels 'woonerven' tegen de buitenwereld af te schermen.

Ten tweede en vooral rijst de vraag of milieu-actiegroepen het surplus aan democratie dat zij beweren in te houden, altijd effectief maken. De reële betrokkenheid van de lokale bevolking - in wiens naam men spreekt - overstijgt vaak niet de graad van applaudiserend en toeziend publiek en het is de vraag of advies-raden, hoorzittingen en dergelijke wel een verruiming van de democratische besluitvorming betekenen. Ook daarin, zo blijkt uit onderzoek, maken reeds politiek en strategisch geschoolden de dienst uit, net zoals in de kern van de meeste actiegroepen het geval is. Tenslotte rijzen vragen ten aanzien van het democratisch gehalte van zogenaamde 'one-issue'-referenda, zoals in Tessen-derlo en Andenne hebben plaatsgehad.

AGALEV.

Het overhands toenemen van de milieugevoeligheid én de buitenlandse voorbeelden moesten, tegen het eind van de zeventiger jaren, welhaast vanzelf leiden naar een politieke milieuorganisatie. Op het lokale vlak zijn, vooral naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 1976, nogal wat 'milieupartijen' of fel lokaal gekleurde politieke groepen ontstaan, die zich met wisselend succes op het politiek forum hebben begeven. Het zou te ver voeren ze hier alle de revue te laten passeren. Toch zij benadrukt dat eerder al andere politieke formaties - hetzij als 'gemeentebelangen', 'volksbelangen' of andere - zich als feitelijke milieupartijen hebben opgeworpen. Terzake zijn, behalve allerlei scheurlijsten, de vaak kleine frakties van V.U.-pluimage van belang geweest.

Op het niveau van de deelstaat heeft Agalev zich als 'milieupartij' opgeworpen. Maar meteen moet gezegd worden dat het begrip 'milieu' hier wel een bredere opvulling gekregen heeft dan doorgaans het geval is. Het leefmilieu omvat hier zowat alle mogelijke levenssferen en problemen, en het ziet er soms naar uit dat alle maatschappelijke activiteiten ekologisch zijn. Wellicht vormt ook hier 'milieu' de rol van een 'multiplier', een aandachtwekkend hangbord.

In de diagnose van Agalev staat de stelselmatige verloedering van het hele levensklimaat centraal, in een samenleving waarin prestatie, concurrentie en consumptie heersen als even zo vele nefaste en gekorrumpeerde waarden, waarin een elite alle macht aan zich trekt en alleen haar eigen groot-ekonomische belangen dient. Agalev acht het zijn taak en opdracht daar nieuwe waarden en normen, een nieuwe mentaliteit tegenover te stellen. Meteen bevindt deze partij zich met vele buitenlandse milieupartijen trouwens, in de sfeer van de morele herbewapening, van het 'etisch reveil'.

Haar politiek optreden toont drie vormen: de stilaan bekende 'ludieke akties', van fietselingen en betaalstakingen over bomenschilderen tot het eigenhandig bekeuren van fout geparkeerde auto's. Daarnaast neemt men geregeld deel aan akties van anderen (de kern-energie-betogingen). Tenslotte is er de deelname aan de verkiezingen. Ook dit laatste zegt men, was net als de andere aktiemiddelen slechts een aangrijpingspunt om het Agalev-gedachtengoed verder uit te dragen. Toch is naar aanleiding van deze verkiezingsdeelname en de bewering dat Agalev

alleen een partij is in verkiezings-tijd en een 'beweging' daarbuiten, op zijn minst onduidelijkheid ontstaan over de verdere bedoeling en van Agalev.

Door de vermelde ludieke akties en de rechtvaardiging en uitleg daarvan in parabels en gelijkenissen - de 'pechstrookpartij', de kriebelpartij, de dolfijnenpartij', enz. - kon Agalev zich het imago van een frisse politieke maagdelijkheid verwerven. De verkiezingsdeelname heeft dit imago van politieke onschuld niet aangetast, maar eerder bevestigd. Opvallend in dit opzicht is de welwillendheid, waarmee ook 'gevestigde' media aandacht besteden aan het optreden van Agalev. De milieupartij bracht het geregeld tot 'cover-onderwerp' van nieuwsmagazines en tijdschriften.

Door de verkiezingsdeelname, de programma's en teksten die ter voorbereiding daarvan zijn gemaakt is Agalev er ook in geslaagd zich op te werpen als een geldig politiek alternatief voor wie politiek en kultureel enigszins 'dakloos' is geworden, of die zich door zijn traditionele politieke zuil bekocht voelt. Ondermeer door het aan - zwingelen van anti-partij, anti-staat en anti-bureaukratie-gevoelens

is een dergelijke spijt- en erger-
nis-aanhang vrij vlot bespeelbaar.
Het is tekenend dat in diverse
teksten nagenoeg alle politieke
systemen en denkrichtingen over de
zelfde kam geschoren worden, en
hoe men meent te kunnen volstaan
met een bijzonder vage theorie over
een machtige en immorele elite die
de zwakken in bedwang houdt.

De vraag rijst dus of men een pro-
gramma voor morele herbewapening
en mentaliteitsverandering, met
profetische voorgangers en een
strategie die op missionering is
gestoeld, tenslotte met goed fat-
soen politiek kan bedrijven. Nog
geheel afgezien van haar gedachten-
goed is het opnieuw laten versmelten
van een kulturele en een politieke
beweging op zich al een politiek
bedenkelijke zaak. En tenslotte is
nog zeer onduidelijk wat Agalev
verder van plan is met het aanzien
dat zij heeft weten verwerven.

TOEKOMST.

Het lijkt onrealistisch, zelfs hin-
derlijk, de discussie omtrent het
politiek optreden van de milieubeweging te (willen) beperken tot
de vraag of er al dan niet een
aparte 'milieupartij' moet worden
opgericht, en zo ja, wat de houding
van Bond Beter Leefmilieu daartegen-
over moet of kan zijn. Wellicht is
voldoende aangegeven dat binnen
de milieubeweging tal van vormen
van politiek optreden zijn aan te
treffen. Bijgevolg moet de vraag
in het algemeen luiden hoe men het
feitelijk politiek optreden van de
milieubeweging organisatorisch wil
versterken, doeltreffender wil
maken.

Een doeltreffende werking van Bond
Beter Leefmilieu als koepelstruk-
tuur wordt niet slechts gehypote-

keerd door gebrek aan financiële
en personele middelen. Vanuit
haar verschillende 'vleugels' wor-
den aan de Bond Beter Leefmilieu
verschillende en vaak tegenstrij-
dige functies en taktoegeschreven,
die ook politiek-strategisch moei-
lijk verzoenbaar zijn. Zij moet
deskundigheid verzamelen, onder-
handelen met de overheid, service
verlenen, helpen mobiliseren enz.
Het uitblijven van een probleem-
stelling in die termen en van een
eigen plaats- en functiebepaling
door Bond Beter Leefmilieu zelf,
heeft een even groot immobiliserend
effekt als haar beperkende finan-
ciële armslag. Pogingen de Bond
Beter Leefmilieu te hervormen
kunnen daar best rekening mee houden.
Zoniet loopt men het gevaar ont-
goocheling en wantrouw te wekken,
niet slechts binnen de milieube-
weging zelf, maar ook bij de over-
heid.

Uit tal van binnen- en buitenlands
onderzoek blijkt dat de milieube-
weging in grote mate een zaak van
middle- en upper-middle-class is.
Voor een doeltreffend politiek
optreden van de milieubeweging
rijzen derhalve ook vragen naar
haar alliantie met en inbedding in
bredere politieke en maatschappe-
lijke stromingen. Men denkt met
name aan de socio-kulturele- en
vormingssector, de vakbeweging,
het opbouwwerk en de politieke
organisaties. Het lijkt zaak ook
daar een gesprek te organiseren.
De dagelijkse milieu-activiteiten
op lokale basis bieden daartoe
overigens ruim gelegenheid.

DOSSIER: Kernafval.

We zitten er (bijna) mee!

ROELAND DIRKS.

"Een planning die op vermoedens
berust, is ontoereikend".
(Zwitserse artsenvereniging)

Na de internationale anti-atoom-
betoging te Mol, vorig jaar in
oktober bleef de regering in de
greep van Crazy -kilowatt en zijn
bondgenoten. Het scherpst komt dit
tot uiting in de manier waarop het
levensgevaarlijk dossier "KERNAFVAL",
zonder scrupules aan de gemeenschap
dreigt te worden toevertrouwd,
d.w.z. aan de man in de straat!
Tegen deze gang van zaken hebben,
tot nu toe, alleen de Verenigde
Aktiegroepen voor Kernstop gere-
ageerd door een petitieactie. Waar
blijven de atoomgeleerden, de ge-
wetensvolle politici, de filosofen,
de wetenschapsmensen, de schrijvers
en kunstenaars, de moralisten en
de universiteitsprofessoren met
hun protest? Voor analfabeten maakt
het misschien weinig uit of ze hun
fritketel aandrijven met elektri-
citeit, opgewekt in een kerncentrale
of met alternatieve krachtbronnen.
Maar voor de 'wijzen' moet het toch
niet veel verschil uitmaken! Of zijn we
in deze krisistijd allemaal oppor-
tunisten geworden?

Het schijnt onbegonnen werk om
aan de bevolking te verduidelijken
waar het om gaat. Alles wat met
kernenergie te maken heeft, schijnt
het onaantastbaar domein te zijn
van een stel vakidioten, gesteund
door een beperkte maar machtige
lobby, die spot met alle essentiële
levenswaarden en de toekomst van de
mensheid bewust belast met een on-
omkeerbare, dodelijke erfenis.

Hier is geen naïve onheilspro-
feet aan het woord die zich afzet
tegen vernieuwing of vooruitgang,
integendeel. Maar zolang het pro-
bleem KERNAFVAL niet fundamenteel
is opgelost, blijft het doorzetten
van een duur en ambitieus kernener-
gieprogramma wetenschappelijk en
etisch onverantwoord.

Dit artikel wil, eenvoudig en
bondig, bijdragen tot enig inzicht
in, wat zonder overdrijving, het
probleem nummer één mag worden
genoemd van Ready -kilowatt.

POTEMANS HEEFT GELIJK!

Ingenieur Potemans, de rechter-
hand van Ready -kilowatt verklaart
om de haverklap: "De atoomcentrale
van Doel zit niet met het probleem
KERNAFVAL". De man heeft gelijk!
Kernreactoren die gedurende een
bepaalde periode elektriciteit heb-
ben geproduceerd, worden ontladen.
De afgedankte splijtstof verhuist
naar een opwerkingsfabriek. Tot
1974 vertrok het met bestemming
Eurochemic te Mol-Dessel. Daar
werd acht jaar lang de klus opge-
knapt voor de dertien lidstaten
van de Organisatie voor Economische
Samenwerking en Ontwikkeling, beter
bekend onder de benaming OESO.

De opwerking heeft tot doel het
afschieden van het radioactief
afval uit de splijtingsprodukten,
het terugwinnen van het nog aan-
wezige uranium en van het ontstane
plutonium. Het uranium gaat via
een verrijkingsinstallatie terug
naar de splijtstofabrikant. Het
plutonium is normaal bestemd voor
snelle kweekreactoren. Het radio-

aktief afval wordt ter plaatse opgeslagen. Op de terreinen van Eurochemic te Mol-Dessel is in totaal ruim tweeduizend kubieke meter vloeibaar middelhoog en achthonderdvijftig kubieke meter hoog radioactief afval gestockeerd in roestvrije stalen vaten met dubbele wand. Deze tanks zijn watergekoeld om de ontstane warmte te verwijderen en zijn opgeslagen in betonnen bunkers. De opgegeven cijfers heb-

Dit houdt meteen een jaarlijkse produktie in van driehonderdtachtig kubieke meter vast middelhoog en vijftientig kubieke meter vast hoog radioactief afval. De jongste proefboringen in de Kempische klei getuigen van de onmacht van de onkreukbare kernenergiepromotoren om het probleem kernafval fundamenteel op te lossen. Zij schijnen het voorbeeld te willen volgen van de Kempense boer. Die heeft ook jaren-

VREEDZAAM 'WANDELEN' TEGEN KERNENERGIE HOELANG NOG?

ben uitsluitend betrekking op de bedrijfsperiode van 1966 tot 1974. Sindsdien is het bedrijf gesloten. Toch werden nog stapelplaatsen bijgebouwd ondermeer in 1976 voor tienduizend vaten.

Eurochemic had een opwerkingscapaciteit van honderd ton per jaar. De behoeften voor 1985 bedragen voor België naar schatting tweehonderdvijfendertig ton en in 1990 ... vierhonderdtwintig ton per jaar.

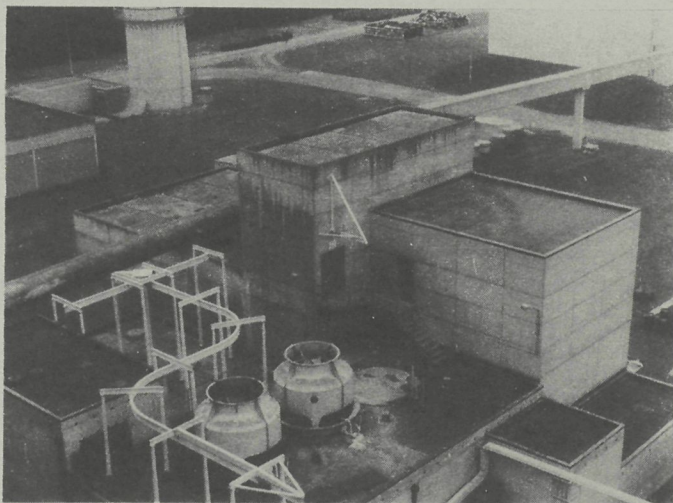
lang zijn afval in de grond gestopt. De vergelijking gaat echter niet op, want kernafval is levensgevaarlijk. Kortom de opwerking en het daaraan verbonden probleem KERN-AFVAL is een broze schakel in de splijtstofketen. Inmiddels heeft Frankrijk onberekenbare risico's genomen door de uitbouw van het opwerkingcentrum te Kaap Le Hague.

REAGAN WEET HET OOK NIET.

In de Verenigde Staten van Amerika liggen de meeste opwerkingsinstallaties stil wegens technische, juridische en economische moeilijkheden. In tal van zgn. tankfarms zijn al een kwarteeuw lang grote hoeveelheden middelhoog en hoog radioactief afval opgeslagen uit de beginperiode van de nukleaire industrie.

geraken zij moeiteloos van dat gevaarlijk spul af. Dat Europese landen, waaronder België dit voorbeeld willen volgen, is tekenend voor de politieke macht van deze internationale lobby.

Overheidskontrole om de ongeordende radioactieve afvalmarkt te saneren is alleen te verantwoorden op kosten van de producenten en indien er fundamentele oplossingen voorhanden zijn. Dit laatste is

DE BUNKERS VAN RADIOAKTIEF AFVAL TE MOL-DESSEL.

Door toedoen van grote en kleine privé-bedrijven is de radioactieve afvalmarkt er ordeloos, onoverzichtelijk en ronduit gevaarlijk. Vandaar de beslissing van Reagan om de radioactieve afvalbehandeling te centraliseren en te laten beheren door de overheid. Dat hij daarmee in de kaart speelt van Crazy -kilowatt en zijn 'kids' is zondermeer overduidelijk want zo

tot nu toe nog niet het geval, wat Ready -kilowatt ook moge beweren.

SCIENCE-FICTION.

Oplossingen om zich van kernafval te ontdoen worden fel bekritiseerd, zelfs door sommige voorstanders van kernenergie. Crazy-kilowatt stelde in dat verband reeds tal van mogelijkheden voor,

die thuishoren in misplaatste science-fictionverhalen, zoals het wegschieten in de ruimte, het begraven in steenkoolmijnen, in zoutformaties, in kleilagen, in boorputten in de oceaanbodem, enz. Op termijn blijven, in al deze gevallen, straling, oplosbaarheid, watergeleiding en -verspreiding risico's meebrengen, temeer omdat kernafval dan niet meer onder controle wordt gehouden.

ALTERNATIEVEN?

Alleen het radioactieve splijtingsprodukt omzetten tot stabiele isotopen (die niet meer radioactief zijn), of tot elementen met een kortere levensduur zou kunnen bijdragen tot een aanvaardbare oplossing van het probleem KERNAFVAL. Maar zelfs super-deskundigen weten nu nog niet precies of deze werkwijze zal kunnen worden toegepast en wanneer: over tien, vijftig of honderd jaar...? In de vaktaal gaat het over het 'verbranden' van transuraan-elementen door zgn. transmutaties. Het 'transmuteren' kan maar gebeuren door het zgn. neutronenoverschot, dat ontstaat bij kernfusie.

NAAR DE HAAIEN.

De groeiende onmacht van de leerling-tovenaars wordt treffend geïllustreerd door de geregelde radioactieve afvaltransporten naar de oceaan. Het gaat hier weliswaar in gewone gevallen om laag radioactief afval (het dumpen van hoog-radioactief afval is, sinds november 1972 verboden door de Konventie van Londen). Dat deze methode, als praktische oplossing, vrij algemeen wordt verdedigd en toegepast stemt tot nadenken. Je zou van hooggeleerde atoomdeskundigen meer ver-

beelding en vindingrijkheid verwachten! Temeer omdat deze werkwijze ook wordt veroordeeld door even eminente specialisten die beweren dat de verpakking onvolgende waarborg biedt, zodat op termijn vergiftiging van het zee-water en een opstapeling in de zeeorganismen onvermijdelijk is. Van belang blijkt vooral de concentratie te zijn van radioactief materiaal in de biomassa, of het nu gaat om uiterst kleine hoeveelheden in het oppervlaktewater of relatief grote hoeveelheden in de oceanen. Deze concentratie heeft plaats ondermeer via sedimenten, plantaardige plankton, waterplanten en vissen.

DOELBEWUST STOPPEN.

Het kernenergiedebat is nog lang niet afgesloten. In ons land moet het nog beginnen, nietwaar mijnheer Martens? Intussen wijst het probleem KERNAFVAL, zoals het hier vrij algemeen is uiteengezet, op een onbetwistbare zwakke schakel. Daarom, in afwachting: stop! Of is de kern-energie een geheiligd doel, dat geen tegenspraak duldt?

MATIGING?

DE ORDEHANDHAVING BIJ DE BETOGING VAN 25 OKTOBER 1980 TE MOL KOST AAN DE GEMEENSCHAP RUIM ANDERHALF MILJOEN (RIJKSWACHT EN GEMEENTEPOLITIE). VAN MATIGING GESPROKEN.

Edukatie

Milieu, Radio en T.V.

ROELAND DIRKS.

Radio en televisie, oorspronkelijk overwegend recreatiemediën, zijn mettertijd steeds meer een kruispunt geworden voor al wat er in de samenleving omgaat. De dagelijkse beïnvloedingskracht van de radio mag niet worden onderschat, maar op gebied van de milieubewustmaking hebben de televisieprogramma's zeker in de eerste jaren duidelijk de hefboomrol vervuld. Het grote publiek sensibiliseren en de vinger op de wonden leggen waren toen de inzet. Een agressieve aanpak bleek vaak nodig om het grote publiek en vooral de verantwoordelijke instanties een milieugeweten te schoppen. Naderhand bleek een zakelijke aanpak van lastige facetten van de milieuproblematiek meer aangewezen en doeltreffend. Er werd ook gepoogd de grote aspecten van het milieuprobleem te inventariseren en in hun samenhang te belichten. Hoewel de milieuprogramma's reacties opriepen bij verontruste gemoederen, werd door de beheersinstanties zelf de wenselijkheid van de milieuprogramma's benadrukt.

De inspanningen van de Instructieve Omroep op gebied van milieubescherming en natuurbehoud nemen velerlei vormen aan: televisieuitzendingen, radioprogramma's, cursusmateriaal, heel systematische of louter toevallige aanpak. Tegenover de vluchtigheid van radio en televisie staat de grondigheid waarmee het cursusmateriaal wordt uitgewerkt. Omdat opvoeding een langdurig proces is, moet een levensbelangrijke materie als natuur- en milieu-

opvoeding van jongsaar beginnen. De schooluitzendingen bereiken de jeugd in al hun ontwikkelingsfasen.

In afwachting van de reorganisatie van de nieuwsdiensten moet de milieubeweging zelf zoveel mogelijk informatie ter beschikking stellen van de nieuwsdiensten. Voor regionale acties en problemen kan men de gewestelijke omroepen aanspreken, voor acties met een nationale dimensie kan men, in samenspraak met Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen, de nationale omroepen proberen warm te maken. Het is ook de taak van de milieubeweging om een aantal mensen naar voor te schuiven die er in slagen op een heldere en bevattelijke manier de samenhang duidelijk te maken tussen de milieuproblematiek en het geheel van de maatschappelijke problemen. Dit zouden niet zo zeer vakspecialisten moeten zijn, dan wel sociaal-geëngageerde figuren die een konfrontatie met de beleidsmensen aankunnen.

Het nieuwe omroepdecreet schept nieuwe mogelijkheden, ondermeer met de installatie van een adviesraad, waarin ook vertegenwoordigers van de milieubeweging zitting zouden moeten nemen.

Het lijkt waarschijnlijk dat natuur en milieu een integrerend en onmisbaar onderdeel van de toetsmateriaal van de omroep zal blijven. Belangrijk echter is de vraag of de milieubeweging er de komende jaren in zal slagen de mensen en de media er van te overtuigen dat

het ijveren voor natuurbehoud geen vrijblijvend tijdsverdrif van een elite is, maar een fundamentele zaak die iedereen aanbelangt.

Intussen staan volgende aandachtspunten centraal: het vrijwaren van het democratisch recht op informatie, het ombuigen van de zwijgplicht, het zoeken naar een alternatief voor het zgn. "gevaar-nieuws"; een betere opleiding van de joernalist inzake milieumaterialen en een opportunistisch gebruik van de massamedia, ook door de milieubeweging.

Het handhaven van de zwijgplicht is in zijn huidige vorm, onverantwoord. Beleidsmensen moeten hun beleid verklaren en verantwoorden t.a.v. de gemeenschap. Om dit mogelijk te maken moet de zwijgplicht worden opgegeven en vervangen door een spreekplicht, zonder dat het beroepsgeheim of de deontologie in gevaar komen. Het verzwijgen van nieuws komt immers ook neer op censuur.

Om meer mensen te betrekken bij de milieuproblematiek, wordt gepleit voor een groter aantal kritische duidingsprogramma's, motiverende uitzendingen die een konkrete invloed hebben op de bevolking en aanzetten tot konstruktieve akties, meer kontinuïteit in de behandelde onderwerpen en een intensiever gebruik van de regionale omroepen.

Onder impuls van de internationale UNESCO-kommissie, die onlangs te Belgrado bijeen kwam, zal een nieuw informatiekode tot stand komen, waarbij het brengen van meer positief nieuws een van de doelstellingen is.

Het onderscheid tussen feiten en commentaren moet worden gehandhaafd,

maar inzake duiding is een verbetering mogelijk door een beter milieueopleiding van de joernalist en een duidelijk engagement van zijn kant. Ook moet een inbreng van gespecialiseerde milieujoernalisten in het nieuws en de duidingsprogramma's worden overwogen.

Ook de milieubeweging moet de wisselwerking nieuws-publiek-overheid ten volle benutten om beleidsbeslissingen te beïnvloeden en de besluitvorming ten gunste van milieu (natuur en landschap inbegrepen) te versterken.

Tegenover de wettelijke verplichting inzake objectiviteit staat de praktijk, waaruit blijkt dat de algemene objectiviteit niet bestaat. Doen alsof deze vaststelling onjuist is, heeft geen zin. Vandaar is een opportunistisch gebruik van de massamedia door de milieubeweging verantwoord. Het rechtstreeks beïnvloeden van de nieuwsdienst vanuit de milieubeweging is echter niet aan te bevelen, zelfs al gebeurt dit o.a. wel vanuit politieke partijen. Het gevaar bestaat dat zulk initiatief uiteindelijk tegen de milieubeweging zelf zou worden uitgespeeld.

Wel verdient een meer agressieve aanpak van sommige milieuonderwerpen in welbepaalde gevallen de voorkeur, bijvoorbeeld om een dialoog af te dwingen.

Milieupolitiek in Nederland

DRS. G.P. HEKSTRA

Van 6 tot 11 april 1981 zal te Veldhoven bij Eindhoven een internationaal kongres over landschaps-ekologie plaatsvinden. Gezien het belang van het thema en van de grote betekenis van de persoonlijke in-lichten van de auteur, die beleids-medewerker is voor milieuhygiëne bij onze noorderburen, gaan wij in deze derde en laatste bijdrage na hoe ruimtelijke ordening en milieuhygiëne het best in elkaar passen. Ook het begrip "ecodevelopment" wordt nader toegelicht. Onderstaande tekst is een ingekorte en bewerkte weergave van de interessante studie van Hekstra over deze onderwerpen.

MILIEUKWALITEITSPANNING.

Het merendeel van de Nederlandse steden - met name in het westen - is naar elkaar toegegroeid en funktioneert thans in regionaal of stadsgewestelijk verband. Hetzelfde zien wij voor de conglomeraties in onze buurlanden. Milieuzaken zoals waterbeheer, industriële en huishoudelijke energievoorziening, afvalbeheer en verkeer vragen om oplossingen in dit kader omdat zij het lokale niveau te boven gaan. Ruimtelijke ontwerpen moeten samen met de inbreng van de milieuhygiënische techniek en met name milieukwaliteitscriteria zorgen voor het planningskader. Op rijksniveau, als onderdeel van de Ministerraad, bestaat er een Raad voor de Ruimtelijke Ordening en de Milieuhygiëne, hetgeen reeds duidt op de tendens tot ruimtelijke

planning en milieuplanning. Ook op provinciaal niveau en bij de gewesten en gemeenten zijn zulke aanzetten tot integratie waarneembaar, vooralsnog echter met het gevaar dat de nog prille milieukwaliteitsplanning zich onvoldoende waar kan maken tegenover de gevestigde traditie van de ruimtelijke ordening zodat het samengaan soms lijkt op een liefde-haat-verhouding.

Het milieukwaliteitsplan, dat op gewestelijke of streekplanniveau de ontwikkeling van stad en landschap met elkaar moeten verbinden, dient gericht te zijn op verzekering van voortbestaan van de natuur, de gezondheid en ontplooiingsmogelijkheden van de mensen, op doelmatig gebruik van grondstoffen, materialen en energie.

Er wordt ook gedacht aan uitbreiding op ruimere schaal en met name te streven naar samenwerking en uitwisseling in Europees verband, bijvoorbeeld in het EG-milieu-onderzoekprogramma.

In de milieukwaliteitsplanning gaat het dus om een synthese van ruimtelijke ordening en milieubeheer, met ecologische inbreng. Als sluitstuk dient het milieuherstelplan.

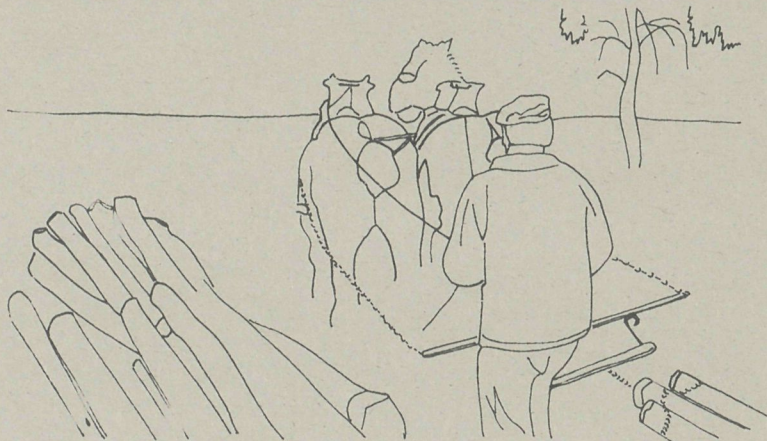
Enkele voorbeelden maken duidelijk wat onder een gefazeerde invoering van milieuherstelplannen wordt verstaan, met het oog op een misschien onbereikbaar, maar toch na te streven milieumaximum, tegen

pakweg het midden van volgende eeuw.

Vier - of vijfjarenplannen dienen te worden opgesteld voor welke gebieden worden herbebost of welke infrastrukturen worden afgebroken (bv. afsluiten of opheffen van bepaalde secundaire of tertiaire wegen in of nabij relatief natuurlijke gebieden), of welke ontwaterde graslanden het eerst in aanmerking komen voor herstel tot "wetland".

voering van zulke maatregelen kunnen opnemen in een stelsel van milieuherstelplannen. Wat hier wordt gezegd voor Drenthe is geldig voor het hele land, maar Drenthe loopt met deze milieukartering duidelijk voorop.

Naar mag worden verwacht zal in de milieuherstelplanning relatief veel nadruk liggen op herbeplanting met inheemse bomen en struiken en op het herstel van voedselarme

Bij de milieukartering van de provincie Drenthe is een kaart gevoegd, van de gebieden die een kernfunctie en een ondersteunde functie hebben als broed- en weidevogelcentra. Interessant zou zijn daaromheen aan te geven welke gebieden met slechts geringe of wat ingrijpendere maatregelen in aanmerking komen voor uitbreiding van broed- en overwinteringsgebieden. Soms zijn de maatregelen eenvoudig te treffen zoals herplanting van verloren gegane heggen en boomwallen langs kavelscheidingen en wegen. Soms zijn de maatregelen ingrijpender zoals verandering van het begraafingsregime of grondwaterpeilbeheer. Men zou dan gefazeerde in-

natte vennen of droge hoogvenen en oeverecosystemen langs rivieren en zee-kusten. Voorts valt te verwachten dat diverse activiteiten in het Waddenzeegebied zullen moeten worden ingeperkt. Voor het stelsel van uitgebreide stiltegebieden zullen bijvoorbeeld op de Veluwe en diverse andere streken secundaire en tertiaire wegen voor gemotoriseerd verkeer moeten worden gesloten. Ook dit moet echter zo gefazeerd, dat met de ontwikkeling van voedselalternatieven voor de bewoners moet rekening gehouden. Ten aanzien van de chemische belasting van het milieu zullen niet alleen bepaalde stoffen geheel of alleen maar voor bepaalde gebieden moeten worden verboden maar zullen

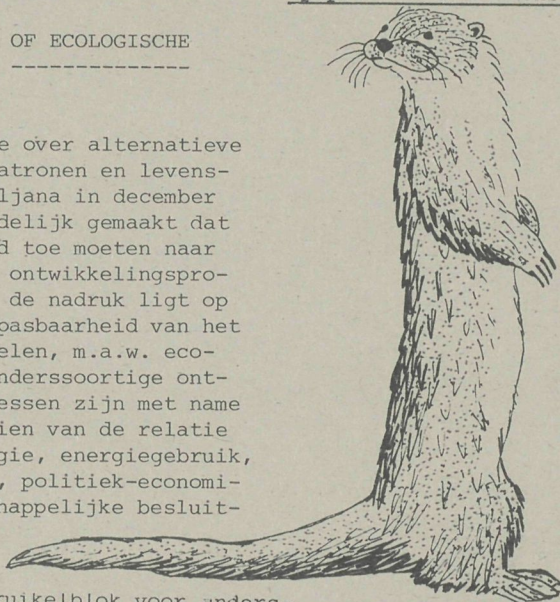
waarschijnlijk op enkele plaatsen sterk besmette bodems moeten worden afgegraven (en elders veilig opgeslagen of verbrand) om herstel in een ekologisch aanvaardbare roeiing mogelijk te maken.

VELOPMENT OF ECOLOGISCHE BAARHEID. ----- -----

seminarie over alternatieve ontwikkelingspatronen en levens-
n te Ljubljana in december heeft duidelijk gemaakt dat de wereld toe moeten naar
soortige ontwikkelingspro-
n, waarin de nadruk ligt op
gische inpasbaarheid van het
lijk handelen, m.a.w. eco-
opment. Anderssoortige ont-
lingsprocessen zijn met name
ten aanzien van de relatie
nie-ecologie, energiegebruik,
spatronen, politiek-economi-
en maatschappelijke besluit-
ing.

grote struikelblok voor anders-
ortige ontwikkelingsprocessen
de nadruk die in de economie
gelegd op produktieverhoging
individuele werker, met ver-
zing van de schade toegebracht
maatschappij in zijn totali-
De collectieve kosten en
kunnen niet buiten de becij-
gehouden worden. De econo-
inzichten van het moment
sterk historisch bepaald en
en geen algemene geldigheid.
uwe problematiek van deze
vergt nieuwe prioriteiten en
stiviteitskriteria. Ook de
logie is op oude criteria af-
d. De nieuwe criteria zullen
richtingen van technologi-
ontwikkeling moeten inslaan,
et eenzijdig arbeidsbesparend
maar tevens kapitaal- en
ebesparend en milieuvriende-

Milieuvriendelijke ontwikkelings-
patronen die tevens meer zijn ge-
richt op menselijke schaal moeten
een tegengewicht vormen tegen een
op productie- en consumptiegroei-

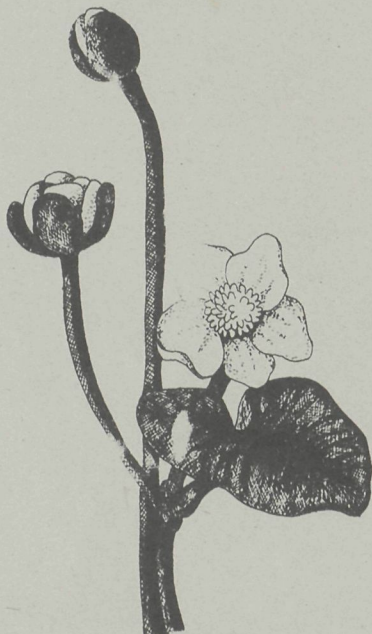
gerichte economie in de jaren
tachtig.

De jaren vijftig en zestig brach-
ten veel structurele veranderingen
tweeë die ook het gezin en de
man-vrouw relaties raken, maar de
sociale en economische ongelijk-
heid eerder hebben vergroot dan
verkleind. Bovendien zijn de landen
stuk voor stuk kwetsbaarder gewor-
den en neemt de afhankelijkheid
toe. Dat merkten de ontwikkelings-
landen aanvankelijk het sterkst,
maar nu blijken ook de ECE-landen
steeds meer ten aanzien van hun
energievoorziening afhankelijk en
kwetsbaar. Er is moed voor nodig
te willen inzien dat veranderingen
nodig zijn.

Ecodevelopment wordt soms aan-
geduid als "post-industrieel", wat

niet gelijk staat met anti-industrieel, hoewel bepaalde symptomen van de industriële ontwikkeling worden afgewezen.

Voor het streven naar ecologisch verantwoorde ontwikkeling kan heel goed worden geput uit het enorme potentieel van reeds bekende technieken en structuren. Ecodeve-

lopment is immers niet anti-industrieel; het richt zich alleen op een ruimere doelstelling: de blijvende verbetering van de kwaliteit van het leven. Ook kan voor eco-development gebruik worden gemaakt van de grote reserves aan tijd en creativiteit in de samenleving welke thans zo vaak onbenut blijven.

Het Centre International de Recherche de l'Environnement et du Développement formuleerde vijf overgangsstrategieën naar eco-development waarbij maximaal gebruik

wordt gemaakt van bestaand potentieel:

- herstructurering van bestaande bedrijfstakken voor de productie van goederen op basis van overleg tussen consumenten en vakbonden;
- afstelling van sociale en economische doelstellingen (van de overheden) op ecologisch verstandig gebruik van grondstoffen, ruimte, tijd en milieu;
- zoeken naar een goede verstandhouding met de ontwikkelingslanden, waarbij de industrielanden de kosten van aanpassing moeten dragen;
- maatregelen van sociale verbetering door werktijdsverkortung en herverdeling van de arbeid ;
- institutionele maatregelen om de civiele lasten van de samenleving eerlijk te verdelen (werken voor de gemeenschap) en ter bevordering van innovatie aan de basis.

Het streven naar ecologisch verantwoorde ontwikkeling vereist een aantal onderling samenhangende, concrete maatregelen naar 'buiten' en naar 'binnen'.

Bevordering en aanvaarding van een conventie met duidelijke bevoegdheden inzake een gedragscode voor internationale ondernemingen, inclusief impactbeoordeling op grond van erkende ecologische en sociale criteria; heffingen op handel en transport ten gunste van milieumaatregelen, kleinschaligheid, arbeidsintensiviteit, lokale zelfvoorziening, verkorting van transport en verlaging van gebruik van energie en grondstoffen.

Bevordering en stimulering, o.a. via experimenten 'aan de basis', van alternatieve levenswijzen, die gericht zijn op kwaliteit, arbeidsvreugde en inzet verhogen, energie, grondstoffen en milieu besparen, en ook economisch levensvatbaar kunnen zijn in een zich wijzigende samenleving. De stimulansen kunnen zowel financieel als fysiek zijn (beschikbaarheid van faciliteiten, diensten en infrastructuren die kans in nog veelvuldiger mate aan milieuvriendelijke activiteiten worden verleend).

Incorporeren van ecodevelopment in de bestaande planningsmechanismen. Dit kan onder meer worden bevorderd door de instelling van ecodevelopment-planningseenheden op diverse

bestuurlijke niveaus, en met voldoende onafhankelijkheid en bevoegdheden t.o.v. bestaande plannings- en financieringsdiensten. Ombuiging van het hele financiële instrumentarium - sociale verzekeringsfondsen, andere investeringsfondsen, belastingaftrek voor investeringen en de Wet op de investeringsregeling ter bevordering van mens en milieuvriendelijke productie, dienstverlening, stadsvernieuwing en transportsystemen.

Dit complex van voor te stellen maatregelen t.b.v. ecodevelopment dient als het ware als het bredere kader van ecologische geïnspireerde sociale economische en financiële ontwikkeling, waarbinnen zich de kwaliteitsplanning goed kan ontplooiën.

Nieuwe aanpak waterzuivering?

Piet Gillard.

De ongerustheid over de manier waarop nog in de meeste landen de oppervlaktewatervergiftiging wordt aangepakt neemt toe. Vooral in dichtbevolkte, overgeïndustrialiseerde landen, en ik dacht dat ons land daartoe behoorde, meent men de waterproblemen de baas te kunnen met systemen en apparatuur die

houdrioolwater-installaties zijn dermate beperkt in hun mogelijkheden dat hun effluenten nooit méér kunnen zuiveren dan versnijden tot één zesde. Bij regenoverlast worden de installaties overal op 'overstort' gezet. Hoe kan men dan nog van zuivering spreken?

De zeldzame industrieën die zelf zuiveren, zoals BASF, leveren trotse effluenten af dat 'wel 90% beter

eigenlijk zelf tekort schieten in landen als de V.S. waar de verhouding natuur/industrie nog tot merkbare resultaten inzake waterpollutie zou kunnen leiden.

In ons land voeren sommige waterlopen in droge zomers tot honderd procent afvalwater en alle huis-

is dan voorheen' maar dat nog steeds ontoelaatbaar zou moeten zijn voor lozing in onze rivieren. De giftigheidsnormen voor de zee of voor ontneming van drinkwater werden opgesteld in functie van de haalbaarheid, dwz. de kosten waarvoor bedrijven en gemeenschap moeten opdraaien en in veel mindere

mate met inachtnaam van de volksgezondheid, zeker niet met inachtnaam van natuurbescherming. Honderden soorten giftige, onafbreekbare of moeilijk te neutraliseren produkten passeren gewoon door de bestaande waterzuiveringsinstallaties en niets laat verhopend dat de nog te bouwen waterzuiveringsmaatschappijen voor de industrie daar andere oplossingen zullen kunnen aan geven.

In de huidige economische en sociale toestand is het ondenkbaar dat industriëlen nog hogere sommen zullen gaan spenderen aan waterdistillatie, ionenwisseling, actiefkoolfiltering, omkeerosmose e.a. Zelfs onze drinkwaterbedrijven zijn gedwongen het zuiveren te beperken tot rudimentaire filter- en bezinkingsprocédés en staan machteloos tegenover de giften die momenteel mateloos in hun 'ruwe' grondstof terecht komen. Indien de oppervlaktewaterpolitiek de momenteel gekozen weg verder bewandelt, zullen deze bedrijven tot in de eeuwigheid tegen drinkwatergiften moeten blijven strijden.

Over het verdwijnen van de meeste mikro-organismen in onze rivieren, de angst die steeds zal blijven dat er in een zuiveringsstation wat is misgelopen en alle baders, zwemmers en vooral vissers hun boeltje maar best voor een tijdje pakken, zouden we het nog in het lang en in het breed kunnen hebben. Het feit dat de media steeds voor de dag komen met 'de zalmen in de Theems', resultaten die onder heel moeilijke omstandigheden zijn bereikt, laat mij soms vermoeden dat men onze bevolking inzake de vooropgestelde waterzuiveringsmaatregelen slecht informeert. Op bepaald gemeentelijk vlak doet men zelf aan schandelijke demagogie.

In de V.S. en in sommige Europese landen stapt men meer en meer over naar de combinatie zuiveringsinstallatie - effluentenkollektor. Ook in Londen komen de effluënten ver voorbij de 'City' in de Theemsmonding terecht. Ik ben van mening dat de eerste afvalwaterkollektor een grote kans moet krijgen en dat het mogelijk moet zijn alle waterzuiveringsstations in Vlaanderen op effluentenkollektoren aan te sluiten. De meerkosten kunnen zeker worden gerekupereerd uit simpelere zuiveringsmethodes, het overbodig worden van spaarbekkens en veel goedkopere drinkwaterproductie uit eigen Vlaamse rivieren. Het is dan wel vanzelfsprekend dat de industrieën deelnemen aan de geplande waterzuiveringsmaatschappijen en dat hun afvalwater in zoverre moet geneutraliseerd of ontgift worden dat er zich in de kollektoren geen chemische interacties allerhande kunnen voordoen en dat het eindprodukt geschikt moet zijn voor lozing in zee of in de Scheldmonding.

*initslaan 7
2/100 Deurne*

Sluikstorten Kernafval Olievogels

U WIL ER MEER OVER WETEN,

MILIEURAMA

"MILIEURAMA" IS HET NIEUW MAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT DAT U OBJEKTIEVE INFORMATIE
BRENGT OVER AKTUELE EN ESSENTIËLE ONDERWERPEN.

HET OVERZICHT VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN
IN KAMER EN SENAAT, PARLEMENTAIRE HANDELINGEN,
HET BELGISCH STAATSBLAD, ARTIKELS UIT
"LE JOURNAL OFFICIEL DE LA COMMUNAUTE
EUROPEENNE" EVENALS HET DAGELIJKS

EUROPEES PERSOVERZICHT WORDEN
WEKELIJKS OPGENOMEN IN
DE "WEEKBERICHTEN".

**BOND BETER
LEEFMILIEU-
VLAANDEREN**

NAAM _____

ADRES _____

☐ Ik abonneer mij op
"Milieurama" en stort
300 Bfr. op rekeningnr.
427-9082201-48 van
B.B.L.-Vlaanderen.

☐ Ik abonneer mij op de
"Weekberichten" en stort
1800 Bfr. op rekeningnr.
427-9082201-48 van
B.B.L.-Vlaanderen.

☐ Ik vraag een
proefnummer van beide
publikaties aan.

BOND BETER LEEFMILIEU-
VLAANDEREN v.z.w.
Aarlenstraat 25
1040 BRUSSEL.

Beken: normalisatie of abnormalisatie?

BEN FAES

Beken zorgen voor de afwatering van akkers en weilanden, van huizen en straten. Nu is die afwatering niet overal even snel. Er zijn droge en natte percelen, er zijn er die tijdens natte periode korte of lange tijd onder water staan en soms durven de beken zelfs huizen of serres onder water zetten. Die hadden eigenlijk nogit op die plaatsen mogen worden gebouwd maar een kniesoor die daar op let. Een doorn in het oog van velen, die gebrekkige afwatering, en men werkt al jaren hard om dat te verhelpen: de beken worden "genormaliseerd". Dat is de visie van de ingenieur, de landbouwingenieur en de boer.

Beken vormen een deel van de natuur: het zijn ecosystemen. Sinds duizenden of tienduizenden jaren hebben zij mee het landschap gemodelleerd en maken ze er integraal deel van uit. In de beken zelf komen karakteristieke levensgemeenschappen voor, maar ook voor de ecosystemen in de valleien, spelen zij een belangrijke rol. In deze valleien tref je eigenlijk een groot deel aan van de Vlaamse natuur, die nog de moeite waard is gebleven. Daarom moeten de huidige beken met hun omringend landschap bewaard blijven. Dat is de visie van de bioloog, de geoloog en de natuurliefhebber.

De meeste beken in Vlaanderen zijn vervuild. Sommige zijn echte open riolen. Dat was vroeger niet zo: toen vloeiende er in bijna alle beken schoon water. Die toestand moeten we in ere herstellen: de beken moeten opnieuw zuiver worden. Daarover zijn de meesten het gelukkig wel eens.

De problemen rond watervervuiling en -zuivering, kortom waterkwaliteit, vormen één facet van het probleem. Het andere betreft de drainage en de afvoer, m.a.w. de waterloopkundige of hydrologische eigenschappen van de beek. Dit lijkt ons het meest dringende, omdat de geplande werken onomkeerbare gevolgen hebben, met onherstelbaar verlies van natuur- en landschapswaarde. Bovendien is deze problematiek weinig of niet bekend bij het publiek, daarom dit artikel.

LANDELIJKE WATERDIENST.

De beken worden ingedeeld in diverse categorieën. De verantwoordelijke instanties zijn: de Landelijke Waterdienst voor de onbevaarbare waterlopen van eerste categorie, de provinciebesturen voor die van tweede categorie en de gemeenten voor die van derde categorie. Voor de niet-geklasseerde, dat zijn meestal kavelsloten, zijn meestal de grondgebruikers verantwoordelijk. Daarnaast bestaan er ook Wateringen en Polderbesturen die vooral voorkomen in de laaggelegen, vlakke delen waar vaak overstroming dreigt en waarvan het bestuur gekozen wordt uit de eigenaars - hoofdzakelijk landbouwers dus - met aan het hoofd een voorzitter, respectievelijk dijkgraaf.

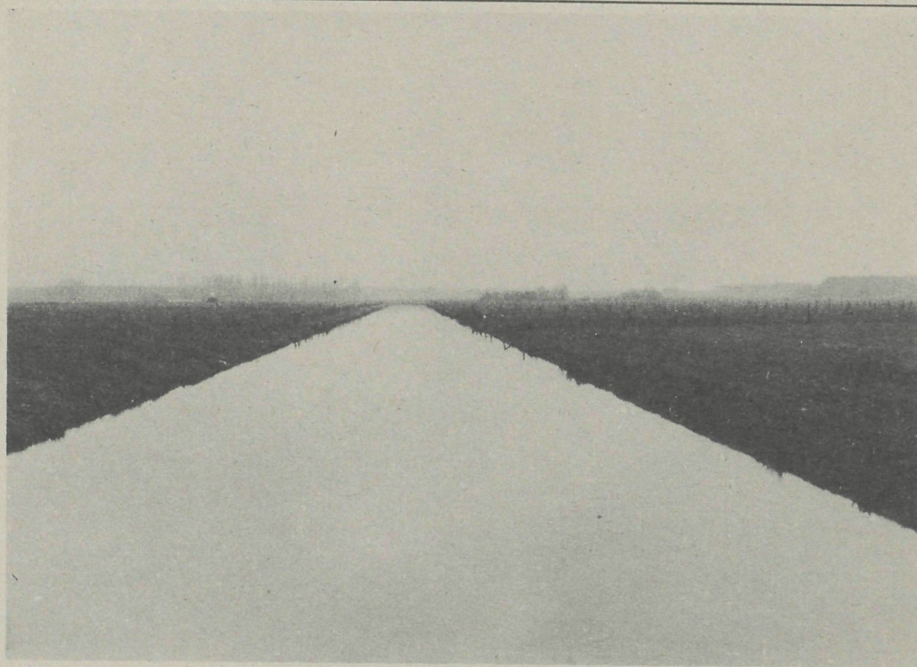
De belangrijkste instantie is ongetwijfeld de Landelijke Waterdienst, omdat die ook een dikke vinger in de pap heeft bij het beleid van andere, ondergeschikte besturen. Zo worden de zogenaamde "buitengewone werken", de kanalisaties dus, bijna uitsluitend

uitgevoerd door de Landelijke Waterdienst zelf, en worden de andere besturen er door gesubsidieerd.

Bij de uitvoering van een ruilverkaveling tenslotte, vallen alle onbevaarbare waterlopen onder dezelfde bevoegdheid als de ruilverkaveling zelf. Het is trouwens bij ruilverkaveling dat nogal wat beken worden geherprofileerd.

la haalt om ze ongewijzigd uit te voeren. De opvattingen over natuur en landschap zijn echter geëvolueerd in de tussenliggende tijd. Bijgevolg is het onaanvaardbaar dat de oude plannen voor beekkanalisatie zonder meer zouden worden uitgevoerd.

Vanaf juli 1979 kwamen de Landelijke Waterdienst, de Landbouwhydrolica en de Wateringen onder

De Nete was vroeger een rivier, nu ... een kanaal!

Het beleid van de Landelijke Waterdienst was bijna uitsluitend gericht op een zo hoog mogelijke afvoerkapaciteit. Deze dienst maakte immers tot 1979 deel uit van het Ministerie van Landbouw. Een omstandigheid die zeker mee aan de basis ligt van de hevigheid van de protesten, is dat de meeste plannen voor herkalibrering soms tientallen jaren oud zijn en dat men ze op dit ogenblik uit de

de bevoegdheid van de Vlaamse deelregering. Minister Marc Galle was de eerste verantwoordelijke voor deze materies, maar bij de jongste regeringswisseling werden ze toegewezen aan staatssecretaris Akkermans.

WANBELEID.

Om afwatering in het stroomgebied van een bepaalde beek te

verbeteren wordt een nieuwe kunstmatige bedding gegraven, zonder meanders, die veel breder is en ook lager gelegen. Daarom verandert het waterregime in de beek, de stroomsnelheid neemt af, het niveau van het water wordt gekontrolleerd door automatische stuwen. Soms wordt de bedding in beton gegoten; bijna steeds moeten de bomen op de oude loop sneuvelen.

Omdat sedimenten op de bodem en plantengroei in het water de afvoerkapaciteit kunnen verminderen, worden ruimsingswerken uitgevoerd. Het bezinksel en de kruiden worden met kranen uit de beek gehaald en op de oever gedeponneerd. Ook de gifspuit wordt gebruikt, maar dit is een ander probleem waarop we nu niet ingaan.

RAMPZALIGE GEVOLGEN.

Verarming van de beek en het omringende landschap zijn daarvan het gevolg. Een bijna natuurlijke beek, met haar vele meanders, aanslibbing in de binnenbochten, afwisseling van bezonning en begroeiing, verschil in hellingsgraad, stroomsnelheid, waterdiepte en gehalte aan allerlei stoffen... bezit een rijke verscheidenheid aan karakteristieke levensgemeenschappen, vooral ongewervelde dieren en vissen. Kanalisatie betekent egalisatie en dus verlies van de meeste biologische rijkdommen.

Wanneer de oude loop verdwijnt worden meestal de bomen op de oevers geveld: het landschap wordt aangetaast. Maar er is meer. Het sluipend gevaar, dat weinigen kennen, zit in de daling van de grondwaterstand. "Waterzieke" gronden, bijna steeds de mooiste natuurgebiedjes van het

landbouwareaal, worden ontwaterd en intensief bewerkt: weilanden worden omgezet in akkers en de vegetatie in natuurgebieden verarmt. Zulke ingrepen hebben ook invloed op de kwaliteit van het water.

BEKENBELEID OPNIEUW OP ZIJNSPOOR ?

Het verdwijnen van kwasie natuurlijke beken en het daaraan verbonden verlies van natuur en landschap, heeft de jongste decennia de natuurbeschermers op stang gejaagd. Bij herhaling werd geprotesteerd, zowel in Vlaanderen als in Wallonië, vanuit het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming, dat de meeste verenigingen voor natuurstudie en -behoud overkoepelt werden tal van klachten geuit, meestal mochten zelfs de luidruchtigste zoals akties in de Kempen tegen de kanalisatie van de Mark en de Kleine Nete niet baten.

In 1979 kwam er een kentering. Op diverse plaatsen in Vlaanderen werd eens te meer actie gevoerd tegen een aantal beekkanalisaties: de Jeker, de Demer, de Marcke in het Pajottenland, de Bosbeek aan de Limburgse Maaskant, de Rivierbeek in het West-Vlaamse Oostkamp en de Velpe op de grens van het Hageland en Haspengouwen kwamen aan de beurt.

Door een te late aanvraag van de bouwvergunning werden de reeds aanbestede en toegewezen werken aan de Velpe opgeschort in het voorjaar 1979. Intussen leidde het overleg tussen diverse besturen en milieuverenigingen tot een onverhoopt resultaat: de bovenloop van de Velpe wordt niet genormaliseerd en de werken aan de beneden- en middenloop worden herzien. Ook voor

een deel van de Marckevallei zijn de normalisatiewerken (voorlopig?) opgeschort.

In 1980 wordt op initiatief van minister Galle een Kommissie opgericht om de problematiek van de beken te bestuderen. Naast ambtenaren nemen ook vertegenwoordigers van het privé-natuurbehoud deel aan de werkzaamheden. Door de overdracht van het bekenbeleid naar staatssekretaris Akkermans werd deze kommissie op een zijspoor gezet.

NIEUWE INITIATIEVEN.

Pilootstudie Demervallei.

Minister Galle wou een geïntegreerd bekenbeleid, waarbij ook reekning wordt gehouden met landschapszorg, natuurbehoud en waterkwaliteit. Dit blijkt ondermeer uit de pilootstudie over de waterhuishouding van het Demer-bekken, waar deze nieuwe benadering voor het eerst wordt uitgetest.

De studie wordt begeleid door een stuurgroep waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn. Het initiatief werd aangekondigd door de heer De Paepe namens Minister Galle op 29 september 1980 naar aanleiding van de fietstocht "levende beken", georganiseerd door de regionale vereniging Natuur en Landschap, rond de problematiek van de Velpe en de Gete. Het succes van de actie werd onderstreept door de aanwezigheid van ruim 250 deelnemers

Bekenwerkgroep.

Om een nieuwe impasse te vermijden werd begin 1981 een bekenwerkgroep binnen de natuurbehoudsbeweging op-

gericht. Dit initiatief werd genomen door de Belgische Natuur- en Vogelreservaten, die nauw betrokken waren bij het overleg dat leidde tot de nieuwe, hoopgevende overheidsbenadering. Het tijdschrift "Natuurreservaten" besteedde trouwens meermaals aandacht aan de bekenproblematiek.

De werkgroep heeft volgende taken op zich genomen: inventarisatie van de natuur- en landschapselementen en van de geplande werken; het onderhouden van contacten met het wetenschappelijk onderzoek in dit verband; tussenkomsten bij de betrokken instanties; het verlenen van logistieke steun bij plaatselijke initiatieven en het informeren en sensibiliseren van het publiek.

28 ste Nationale Natuurbeschermingsdag.-----

Er zal snel moeten worden gewerkt, met het oog op de nationale natuurbeschermingsdag op zondag 20 september 1981, waar deze problemen aan de orde zullen zijn. Verschillende personen die bij de problematiek actief betrokken zijn, werden aangezocht voor medewerking. Langs deze weg willen wij ook andere belangstellenden uitnodigen om tot de werkgroep toe te treden. Kontaktadres: BNVR, Vautierstraat 31, 1040 Brussel, tel: 02/648.37.46.

Inspraak.

WAAROM EEN GROENE PARTIJ ?

MARK DUBRULLE

Natuur-en milieubescherming is, in de hedendaagse maatschappij, geen vrijblijvende aktiviteit, maar wel een politieke bezigheid. Geen van de bestaande politieke partijen in Vlaanderen, in België en in de andere Europese landen, is momenteel bij machte de dieperliggende belangen van natuur-en milieubescherming behoorlijk te verdedigen. In feite bestendigen of verergeren de traditionele partijen vaak de milieuverloedering. De ekologische beweging en die is veel ruimer dan de zg. groene partijen is de belangrijkste gedachtenstroming in deze laatste kwarteeuw. Zij ligt aan de basis van een nieuwe ideologie, de enige die ons uit de huidige algemene, planetaire beschavingskrisis kan helpen.

NIET VRIJBLIJVEND

"De mens is de maat van alle dingen" zegden de oude Grieken. En de mens heeft de natuur naar zijn maat gezet. Dat heet cultuur. Cultuur en natuur hebben sinds het ontwaken van de mensheid tegenover elkaar gestaan. Cultuur is juist de beheersing, de onderwerping van de natuur. Hoe meer de natuur gedomineerd werd, hoe beschaafder een volk. Zo denken wij. Is het niet opvallend dat wij, Westelingen, die ons het beschaafdsten ras wanen en zelfs de pretentie hebben deze beschaving over de hele wereld te verspreiden, precies ook de meest vernielde natuur en omgeving bezitten. Nu had de mens in het pre-industrieel tijd-

perk mijns inziens wel een zekere harmonie met de natuur bereikt. Er bestond meestal een evenwicht tussen bebouwd en onbebouwd milieu. Bestaanszekerheid, veiligheid, een zekere graad van hygiëne en comfort werd mogelijk dankzij overwinningen op de natuur, maar niet ten koste van de natuur. Begrijp mij goed: ik beweer niet dat de oude tijd een goeie tijd was. En ik hou helemaal niet van de groene jongens die enkel heil zien in een terugkeer naar de natuur. Wij moeten dringend af van de romantiek rond de boerenstiel. Mijn punt is: industrialisering heeft op een versneld en versnellend tempo ons leefmilieu danig gewijzigd dat, wie zich met milieubeheer wil bezighouden, noodgedwongen defensieve acties moet gaan voeren. Deze eerste stap leidt tot een tweede: men gaat zich vragen stellen over de oorzaken van de milieuverloedering. De verkaveling van de duinen van De Panne, het Peerdsbos, Oelegem-Zandvliet, de A-24, de stuwdam op de Lesse... waren geen ongelukken, geen toevalligheden. Al deze milieuaantastingen waren het resultaat van doelbewuste politieke keuzen. Diegene die zich tegen dergelijke toestanden wil verzetten moet zich dus duidelijk met politiek gaan bezig houden. Maar deze keuzen zijn niet enkel het feit van een bepaald beleid, van een bepaald bewind. Ware dat zo, dan zou de oppositie van de niet-regerende partijen eigenlijk moeten volstaan om, bij machtsverandering, het tij te doen keren. Dat is niet zo.

De politieke keuzen zijn niet alleen het resultaat van een bepaald beleid, zij zijn het gevolg van het economisch en sociaal den-

ken van alle traditionele politieke partijen. En dit denken past in de thans heersende ideologiën : de liberaal-kapitalistische enerzijds en de socialistisch-kommunistische anderzijds. Anders gezegd : rechts en links. Wie het beleid en / of de ideologie wil ombuigen, moet, meer nog dan degene die toestanden wil veranderen, zich politiek engageren. Over de noodzaak van dit politiek engagement zijn veel milieubeschermers het eens. Overigens heeft de natuur-en milieubeweging sinds lang voor een bepaald politiek engagement gekozen, o.m. door voorbeeld "groene" kandidaten aan te prijzen ter gelegenheid van verkiezingen. Weliswaar werd nooit geopteerd voor een bepaalde ideologie maar partij kiezen voor sommige kandidaten betekende toch een ondersteuning voor hen, en, onrechtstreeks, voor hun partij. Ook zijn enkele gevallen bekend van mannen en vrouwen uit de natuur- en milieubeweging die een politiek mandaat hebben bekomen, op gemeentelijk, provinciaal of nationaal vlak. Weinigen onder hen hebben m.i. het beleid grondig kunnen beïnvloeden, laat staan ombuigen. Dit doet niets af aan hun grote verdiensten en vooral grote moed. Anderen tenslotte militeren in partijen. Hun rol is meestal minder gekend en ook minder duidelijk. Zij alleen kunnen eigenlijk uitmaken of hun inspanningen met sukses worden bekroond. Ik heb de grootste waardering voor hen maar behoud mijn twijfels over hun reële invloed.

MILIEUKRISIS

Op soms agressieve wijze worden de groenen door sommige rode makers als konservatieven bestempeld of politiek onmondigen omdat zij - zo heet het - een wetenschappelijke analyse (de sterkte van Marx !) missen. Voor het esta-

blishment zijn wij, groenen, utopisten of, wat voor hen nog erger is, kommunisten ! Omdat wij ons noch links noch rechts opstellen wordt meteen beweerd dat wij geen ideologie hebben. Alsof onze tijd met zijn formidabele vooruitgang op bepaalde gebieden en vooral met zijn ontvoogding van brede lagen in de Westerse bevolking, met een erfenis van vele beschavingen en gedachtenstromingen niet bij machte zou zijn een nieuw gedachtengoed te scheppen ! Alsof er sinds Karl Marx en Adam Smith niets nieuws zou kunnen gezegd worden over mens, maatschappij en ekonomie !

De dominerende strekkingen in alle grote partijen - CVP, SP en PVV - zijn dezelfde : zij kennen slechts één geloof, de myte van de ekonomische groei, het produktivisme. Het produktivisme van rechts, uitsluitend gevoed door egoïstisch winstbejag, herleidt de mens tot de zinloze rol van producent/konsument. Het produktivisme van links streeft naar de controle van de produktiemiddelen door het volk en naar een rechtvaardige herverdeling, wat dit ook aan de natuur moge kosten en desgevallend ten prijze van de verkrachting van de menselijke natuur. In extreme gevallen (maar zij bestaan !) verdoft links het individu in een totalitaire burokratie. Georges Debutte en Jef Hout huys zijn even grote voorstanders van het alles vernietigend produktivisme als de kapitalistische patroon. De Franse politieke journalist Michel Bosquet, die ook onder de naam André Corz boeiende dingen over ekonomie en ekologie heeft geschreven, zegt : "Het groei-kapitalisme is dood. Het groei-socialisme, dat als een tweelingbroer op hem lijkt, weerspiegelt ons het vertekende beeld, niet van de toekomst maar van ons verleden." De

meesten onder ons schijnen nog niet te beseffen of willen niet toegeven dat de huidige, diepe beschavingskrisis nieuwe problemen stelt die verwerkt maar ook verwaarloosd worden door zowel het liberalisme als het marxisme, en dus zonder oplossing blijven. Onze beschavingskrisis is de crisis van onze verhoudingen tot de natuur, van onze verhoudingen met de maatschappij, met de medemens, met het andere geslacht, met ons lichaam, met ons nakomelingschap. De crisis zit in onze huisvesting, in de geneeskunde, in de school, in de wetenschappen. Wie dit niet ziet is blind. En wie onze machteloosheid loochent bedriegt zichzelf. Wij moeten het over een andere boeg gooien, alleen een globale diepe maatschappijverandering kan ons uit het slop helpen.

De grote politiekepartijen willen dit niet toegeven, of kunnen het niet omwille van hun vastgeroeste structuren. Zij volgen de groenen in bepaalde analyses maar zij menen de crisis te kunnen beheersen binnen het bestaande systeem. Sommigen pleiten voor maatschappijverandering, maar deze maatschappijverandering beperkt zich tot een verandering van de goederen. Alsof een genationaliseerd of door arbeiders medebeheerd bedrijf minder zou vervuilen ! Alsof de tewerkstelling en zinvolle arbeid automatisch aanwezig is in een arbeidersstaat of in een vrouwenstaat !

Wellicht zijn er binnen deze grote partijen vrouwen en mannen die fundamenteel groen denken. Maar welke greep hebben zij op het partijbeleid ? En zijn zij niet in de eerste plaats gedwongen zich door compromissen of door stilzwijgen in de partij te handhaven ? Dit is trouwens één van de redenen waarom ik nooit tot één van de grote partijen heb willen toetreden. Ik heb teveel de onmacht van mensen zoals

Karel Poma of Luc Dhoore kunnen konstateren. De traditionele partijen bestendigen niet alleen de crisis maar verergeren ze vaak ook. De zg. herstel-en relancemaatregelen van de huidige regering zijn een bewijs van het economisch irrealisme vanwege de beleidsmensen. Men verwacht enkel heil van een opgedreven produktie en konsumptie, terwijl terzelfdertijd de verbruiker/producent tot matiging wordt aangespoord of gedwongen. Produceren, verbruiken, doen verbruiken, nieuwe behoeften scheppen... Dat is ons enig geloof en onze enige hoop. Men koopt, men verkoopt, men plundert grondstoffen en ruimte : de wereld is één grote markt waar aan geen grenzen lijken te bestaan. In feite wordt deze markt gekontroleerd door de nationale staten zelf en door multinationale ondernemingen die aan elke wetgeving blijken te ontsnappen. Beiden hebben slechts één streven; zoveel mogelijk goederen te verhandelen. Olie, uranium, gevechtsvliegtuigen, kerncentrales... ongeacht de sociale en ekologische kosten voor ons en voor ons nageslacht.

De onmacht van de grote partijen ligt hem niet alleen in de verstar-ring van hun denken, zij is ook het gevolg van de verkalking van de strukturen. Politieke partijen zijn eigenlijk een recent verschijnsel. Vooral de ontwikkeling van de socialistische partij heeft geleid tot sterke structurering in alle ideologische blokken. Het socialisme was immers een revolutionaire beweging die aanvankelijk heel zwak was. Voor de socialistische minderheden in de meeste industrielanden was het dan ook van kapitaal belang om zich zeer degelijk en sterk te organiseren. Lenin is in de grond een geweldige en succesvolle organizator geweest. Hoe dan ook, de partijen zijn kom-

plexe, vaak ingewikkelde structuren geworden waarin de besluitvorming zelden doorzicht is en meestal achter de schermen gebeurt. De neiging tot oligarchie, d.i. de macht door enkelingen, is onvermijdelijk. De kans om deze oligarchie te doorbreken en binnen de partij een radikale ommekeer te bereiken is uiterst gering.

EKOLOGISCH ALTERNATIEF

Professor Apostel wiens humanisme en socialisme bekend zijn, verklaarde onlangs heel pessimistisch te zijn over de evolutie van de wereld. Het enige lichtpunt dat hij zag was de ekologische beweging. Deze ekologische beweging is veel ruimer dan de groene partijen, maar de groene en de radikale partijen zijn tot nog toe de enige politieke uitdrukking ervan. AGALEV, Die Grünen, ECOLO, the Ecology Party, le Mouvement d'Ecologie Politique, Partitio Radicale

de Politieke partij der Radikalen (P.P.R.) zijn geen milieupartijen, in tegenstelling tot wat te gemakkelijk door de pers en zeker door de politieke concurrentie beweerd wordt. Het zijn nieuwe politieke partijen, waarvan het programma niet louter op natuur- en milieubeweging stoelt, maar op een brede maatschappelijke en economische visie. Het uitgangspunt is echter wel de ecologie, niet als wetenschappelijke discipline, maar als ruimere ervaring van de plaats van de mens in de natuur, van het evenwicht van de natuur in al haar vormen en van de betekenis van het leven.

Natuur- en milieubescherming nemen een belangrijke plaats in bij de ekologisten en vormen een even fundamenteel onderdeel van hun programma als bv. het beheer van het produktie-apparaat. Momenteel is er geen enkele andere partij

die dit mag beweren, ook al zijn de Jong-socialisten teger. kernenergie en ook al stelt de Volksunie zich de laatste tijd meer en meer ekologisch op en ook al zijn Karel Poma, Bob Cools, Marc Galle en enkele andere politici vurige en overtuigde milieuverdedigers.

De grote discussies tussen het kollektivisme en het individualisme, tussen het socialo-kommunisme en het kapitalisme verbergt en bemoeilijkt de werkelijk maatschappelijke keuze waarvoor wij staan : ofwel aanvaarden wij de huidige produktivistische evolutie en versnellen wij het vernielingsproces van de Aarde en van de Mens, ofwel zoeken wij naar andere ontwikkelingsmodellen en vermijden wij de ondergang, door radikaal anders te gaan leven. Dit "anders gaan leven" moet in de eerste plaats maatschappelijk begrepen worden. Ik moet mij hier distanciëren van sommige ekologische vrienden die te veel het aksent gaan leggen op het persoonlijke leven. De ecologie is geen religie al voedt zij zich misschien wel in diepere religieuze en humanistische bronnen. Anders gaan leven op persoonlijk vlak en zich niet politiek engageren is zich marginaal opstellen en de boot missen.

De ekologische beweging is een uitdrukking van een nieuwe wetenschap van de relaties : mens tot natuur, mens tot mens, man tot vrouw, volwassene tot kind, werkgever tot werknemer, ambtenaar tot burger, verkozene tot kiezer, rijken tot armen, industrielanden tot ontwikkelingslanden. Velen, en niet het minst de milieubeschermers, zien dit wel degelijk in maar staan aarzelend tegenover de partijvorming. Zal een groene partij na verloop van tijd niet vastlopen op de klippen die de anderen niet

wisten te omzeilen ? Zal de partij die nu een middel is, straks geen doel op zichzelf worden?

Misschien wel, maar voor mij en mijn vrienden vormt dit geen hinderpaal tot aktie. Wij hebben overigens geen keuze. Bij gebrek aan een snelle mentaliteitsverandering in brede lagen van de bevolking en aan bewustwording in de traditionele partijen moeten wij ons alternatief in politieke termen vertalen.

De arbeidersbeweging bestond reeds lang voor, dat zij zich uitte in arbeiderspartijen. De Vlaams-nationale gedachte en het flamingantisme hadden reeds bijgedragen tot een aanzienlijke bewustwording alvorens de Volksunie opgericht werd. De Volksunie moest opgericht worden want geen van de traditionele partijen verdedigden toen met voldoende klem de Vlaamse eisen. Niemand kan loochenen dat de V.U.

heeft bijgedragen tot een grondige gedachtenvernieuwing over de ontvoogding van de Vlamingen. Het is niet omdat Die Grünen, na schitterende resultaten, enigszins veld verliezen bij de bondsverkiezingen dat meteen de ondergang van de ekologische beweging moet worden voorspeld. Wat betekent één verkiezing in de geschiedenis ? En alleen de geschiedenis zal kunnen bewijzen of de ekologische beweging een historische beweging is.

Voor de kristen-demokraten, de liberalen, de socialisten en de kommunisten is de centrale vraag al lang niet meer of hun aanhangers de fundamentele waarden die aan de basis van hun ideologie liggen aankleven. Wij kennen allemaal kristelijke politici die wapens verkopen en socialisten die zich alles behalve sociaal gedragen, zowel in hun beleid als op het

persoonlijk vlak. De kernvraag voor hen is hoe aan de macht te blijven en het politieke apparaat uit te breiden door mutualiteiten, vakbonden, scholen, ziekenhuizen en rusthuizen op te richten.

Op economisch vlak huldigen zij slechts één beginsel : hoe produceren en verbruiken wij meer ? Zij verschillen enkel over vragen die in de tweede plaats dienen gesteld, nl. : wie controleert de produktie? naar wie gaat de winst ? hoe de winst en de goederen verdeeld ?

Het is in dat opzicht dat de ekologisten zich het duidelijkst van de andere partijen onderscheiden. Voor hen zijn de centrale vragen : - wat moet er geproduceerd ?

- waarom en voor wie ?
- hoe moet er geproduceerd worden om verspilling en vernieling te vermijden ?

Bepaalde marxisten beperken zich tot het veroordelen van het traditionele privaatskapitaal waarin individuen of groepen zich de produktiemiddelen, de ruil- en geldmiddelen, de arbeid toeëigenen. Het staatskapitalisme is echter geenszins beter. In de naam van het volk worden de produktiemiddelen in beslag genomen door enkelingen die dan over het doel van de produktie, de winstverdeling en de salarissen beslissen. Het principe van zelfbeheer, dat de ekologisten huldigen, sluit wellicht veel meer aan bij Marx en Engels dan de gekende kollektivistische experimenten. Ik hoor wel vaker zeggen dat de ekologische strijd ondergeschikt is aan de klassenstrijd. Zijn mijn rode kamaraden dan blind ? Wat betekent klassenstrijd ? Wie zijn de heersers en de uitbuiters . Is de arbeiders-

klasse de enige en de meest uitgebuite in onze tijd? De boeren van Larzac, de bretoense vissers, de kleine middenstanders, de pas afgestudeerden, en zelfs werkloze kaderleden van burgelijke huize zoals ik zijn veel meer de onderdrukten en de nieuwe armen in onze maatschappij. De arbeiders willen de plaats van de patroons. En dan? Om wat te doen? Om het krankzinnige produktieapparaat op gang te houden? Wat aangeklaagd en bekampt moet worden is het winstbejag in de ekonomie, de sociale onrechtvaardigheden, de uitbuiting van de arbeid, de overwoekering van burokratie en technokratie. Dit houdt in dat wij een fundamenteel nieuwe visie op de arbeidsetiek ontwikkelen.

BESLUITEN

Er zijn in de natuur - en milieu-bescherming nog veel mensen die menen a-politiek te moeten blijven. Zij zijn voor het behoud van groen of tegen kernenergie, maar stemmen voor partijen die auto-wegen en kerncentrales bouwen! Hoe kunnen zij een gerust geweten hebben?

Het is vanzelfsprekend dat koepelorganisaties zoals de Bond Beter Leefmilieu of het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming politiek neutraal moeten blijven. Het is inherent aan hun structuur en opdracht. Niets zou echter deze organisaties mogen beletten om via hun individuele leden sterker aan te leunen bij de ekologische beweging.

De natuur- en milieubeweging moet de voedingsbodem bij uitstek worden van de groene partijen, zoals de arbeidersbeweging lange tijd de voedingsbodem van het socialisme vormde.

Natuur- en milieubeschermers mogen de fouten niet begaan van de heersende ideologieën door de mens tegenover de natuur te plaatsen, als een soort toeschouwer, al dan niet passief. Zij moeten de mens in de natuur leren plaatsen, niet louter als een biologisch onderdeel maar als een wezen dat door zijn akties, ideeën en creativiteit werkelijk in de natuur moet leven, overleven en zichzelf ten volle ontplooien. Zij moeten inzien dat de ekologisten geen politieke avonturiers zijn, maar mensen die, opgegroeid in natuur- en milieu-bescherming, maar ook in andere bevrijdingsbewegingen, zoals het pacifisme of het feminisme, tot het besef zijn gekomen dat alleen een ekologisch humanisme de natuur en de mens kan redden van een ondergang, die helaas, maar al te reëel is.

De inzet is te belangrijk: de natuur- en milieubeweging mag niet atzijdig blijven. Wij moeten allemaal anders gaan leven, binnen de politieke partijen, de groenen en de andere.

"INSPRAAK" WORDT EEN OPEN TRIBUNE!

Het is de bedoeling om deze rubriek "INSPRAAK" open te stellen voor iedereen die kommentaar wil publiceren op recente milieuschandalen, of standpunten wil bekendmaken die kunnen bijdragen tot de oplossing van wantoestanden.

Stel dus niet langer uit en benut de kans! Stuur nu je tekst naar het algemeen sekretariaat!

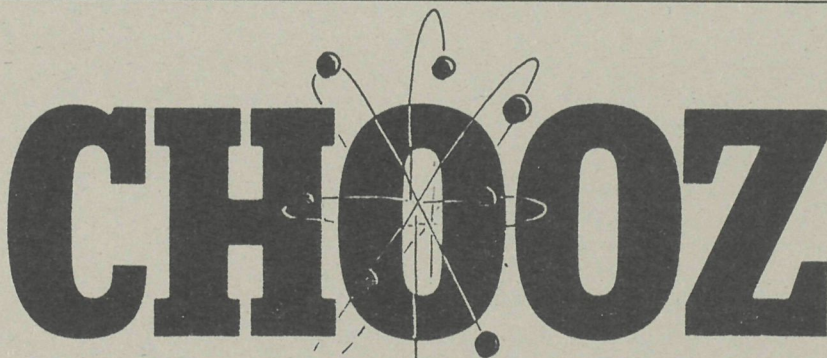
Korte berichten.

CHOOZ: KOMPENSATIE = KAPITULATIE.

Het geplande kernpark te Chooz (Frankrijk: departement Ardennes) is een giftige vrucht meer aan de wurgplant van de kernenergie. Deze vrucht zou wel eens vlugger rijp kunnen zijn dan dat het de betrokken bevolking lief is.

Inderdaad, onze minister van buitenlandse zaken, NOTHOMB, bracht de hele anti-kernenergiebeweging in beroering door zijn recente uitspraken over Chooz. Hoofdtoon van zijn

peil te houden en de kwaliteit van het Maaswater te verbeteren (van belang voor de Belgisch-Nederlandse waterverdragen). Ook zouden de Belgische elektriciteitsbedrijven een participatie moeten krijgen in de centrale om op die manier de Belgische overheid meer controle te garanderen. Verder zou de bestaande centrale gesloten moeten worden om de vervuiling van het Maaswater te verminderen en tenslotte zou

geveleugelde woorden was dat de Belgische regering zich maar best kon neerleggen bij het feit dat het kernpark te Chooz er komt want de Franse overheid houdt zelfs geen rekening met tegenkanting van de eigen publieke opinie (zie de gebeurtenissen te Plogoff). Het ware beter -aldus de excellentie- zoveel mogelijk voordelen voor België uit de brand te slepen in ruil voor de ongemakjes die het kernpark met zich meebrengt.

Zo moet België aandringen op het feit dat de radio-actieve lozingen onder strenge controle gebeuren, dat Frankrijk de bouw van een stuwdam op de Houille zou aanvaarden dit om het debiet van de Maas op

de elektriciteit tegen een gunsttarief moeten geleverd worden aan de plaatselijke bevolking.

Deze verklaringen sloegen het Waals Aktie Front (1) met verstomming. De voorgestelde compensaties zijn immers allesbehalve onverdeeld gunstig voor de Belgische bevolking. De kwestie van een strenge controle op radio-actieve lozingen kunnen bezwaarlijk voordelig worden genoemd voor de omwonende bevolking, die hoe dan ook blootgesteld wordt aan de lozingen; de stuwdam op de Houille is volgens experts de minst goede van alle om het beoogde doel te bereiken (het enige effect zou zijn dat de vervuiling sneller

stroomafwaarts zou zakken); de deelname van de Belgische elektriciteitsbedrijven -waarin nu ook de Belgische staat een participatie heeft- zet alle plannen voor een energiebesparingspolitiek en een moratorium voor kernenergie op de helling; de sluiting van de huidige centrale met in de plaats het kernpark van Chooz zou helemaal de vervuiling niet verminderen (de hoeveelheid radio-actief tritium zou zelfs verdrievoudigen!) en goedkopere elektriciteit is wel op andere manieren te verkrijgen o.m. via een degelijke energiepolitiek.

WAAR BLIJFT HET VEILIGHEIDSDOSSIER
VAN CHOOZ? VAN GREVELINGEN?....

Niet alleen zijn deze zogeheten compensaties dus een lachertje, maar deze koehandel is in zijn geheel een erg bedenkelijke zaak.

HOE KAN EEN M.E.R. WORDEN OPGEMAAKT
ZONDER VEILIGHEIDSDOSSIER??????

Dat minister Nothomb het kernpark van Chooz als een voldongen feit

wil opdringen aan regering en publieke opinie, in weerwil van het feit dat de Franse overheid op een aantal vragen i.v.m. veiligheid niet heeft geantwoord en dat het resultaat van de Milieu-effectrapportering nog niet gekend is, is op zichzelf erg.

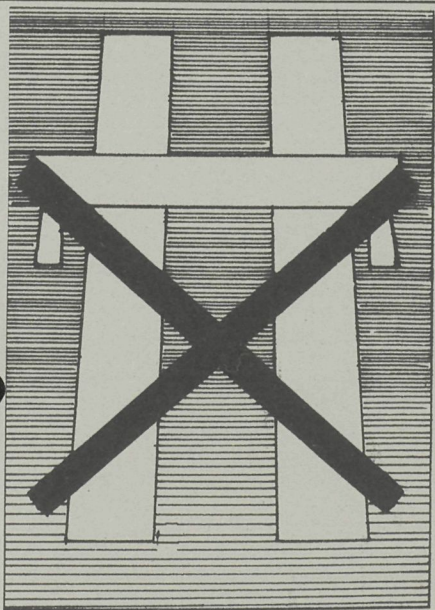
ZONDER VEILIGHEIDSDOSSIER RESULTATEN
BEKEND MAKEN VAN EEN ZGN. M.E.R.
RAPPORT IS ZONDER MEER BEDROG!

Maar dat het massaal protest van het overgrote deel van de betrokken bevolking die kort en goed GEEN kernpark te CHOOZ wil , simpelweg genegeerd of tenminste als onbelangrijk wordt afgedaan, is een kwalijke zaak voor de democratie!

(1) Het Waals Aktiefront heet officieel FRONT D' ACTION WALLON en verenigt politieke, syndikale, milieu- en sociale organisaties. Ook de Bond Beter Leefmilieu (Vlaanderen) en de Stichting Natuur en Milieu (Nederland) zijn, van bij het begin van de aktie, tot dit front toegetreden. Dit uit solidariteit en omdat het probleem Chooz op termijn ook vergaande gevolgen heeft in beide lage landen.

DE VERBRANDE BRUG TE OVERPELT IS NOG NIET VERGETEN...

Indien men ooit de geschiedenis van de milieubeweging in Vlaanderen zal schrijven, dan zal men de beginjaren 70 meer dan waarschijnlijk typeren als een onzalig tijdperk waarin tal van mooie stukken landschap in het Vlaamse land doortrokken werden met gigantische stroken beton, autostrades genaamd. Deze beton-manie werd opgezet tot meerdere eer van ambitieuze ministers van openbare werken en tot profijt van de betonfabrikanten. Heel dikwijls bleef het echter bij een opzet, want de betonneringsplannen stuitten op hevig verzet van milieubewuste jongeren, landbouwers en iedereen die het leefmilieu een goed hart toedroeg.

Petities, betogingen... volgden elkaar op in snel tempo, de woede en onmacht hoopten zich op totdat dit alles uitbarstte tijdens een betoging tegen de aanleg van de A24 dwars door Limburg: in Overpelt brandde een nieuw aangelegde brug.

De milieubeweging hield de adem in...

En eindelijk, wat massaal protest niet vermocht, werd afgedwongen door een verbrande brug. De plannen voor de aanleg van de A24 werden ijlings afgevoerd: de milieubeweging had een overwinning geboekt. Nu bleken de Belgische staat, de betrokken ondernemer en de intercommunale E 39, slechte verliezers te zijn. Koppen zouden rollen, schuldigen zouden en moesten gevonden worden. Op uiterst vage bewijsgronden werd een beschuldiging ineengeflanst tegen 9 betogers. Wat iedereen verwacht had, gebeurde: op 22 juni 79 werden de 9 vrijgesproken.

De aanklagers volhardden echter in de boosheid en tekenden beroep aan tegen dit vonnis.

Het proces kwam opnieuw voor op 28 januari jl. (in beroep te Antwerpen deze keer).

Een uitspraak viel nog niet, maar het is duidelijk dat de milieubeweging ook nu niet - 4 jaar na de feiten- de beschuldigten in de steek mag laten.

Ook deze keer moet het verdikt "vrijspraak" luiden, zoniet kan de overwinning die de milieubeweging boekte, toen de plannen voor de aanleg van de A 24 opgeborgren werden, wel eens een bittere nasmaak krijgen.

Wie meer inlichtingen wil over de aan de gang zijnde solidariteits-aktie kan terecht op het volgende

adres: BIO-KRUIDENIERKE
Leopoldplein 26

3500 HASSELT.
Tel. 011/22 63 91.

INITIATIEVEN VAN DE MINISTER VAN VLAAMSE GEMEENSCHAP.

Minister Marc Galle is overgegaan tot de aankoop, de rangschikking, van waardevolle natuurgebieden, gekenmerkt door hun uniek aspekt, biotoop en kultureel-historische waarde.

Onder andere kreeg de stad Brugge een rijkstoelage voor de aankoop van de groene zone "Minnewater", en kreeg de gemeente Dilbeek tevens een toelage voor de aankoop van

het "Domein de la Motte", ongeveer 6 ha groot, bestaande uit een typisch kasteelpark, vijver, zwembad en een moestuin. Deze groene ruimte wordt ingericht als openbaar park.

"Het Sas" te Bornem wordt voorlopig gerangschikt daar het bedreigd wordt door de aldaar geplande dijkwerken.

Het landschap "Het Groot Schijn" te Wijnegem, Wommelgem en Ranst werd omwille van de floristische en faunistische rijkdom, alsmede om de waarde op historisch en landschappelijk vlak gerangschikt.

WESTENDE: DUINEN TE (VER)STELLEN ?

Met grote verontwaardiging vernamen we het nieuwe duinenverloederingsschandaal te WESTENDE. Dat hier weer geen rekening wordt gehouden met het opgestelde gewestplan gaat alles te boven. Het gewestplan moet kost wat kost toegepast worden, wil men de verdere duinenverkaveling tegengaan.

De hogere overheid heeft toch middelen genoeg om de onrechtmatige schadeloosstelling van een "Immobiële de Westende" te seponeren. Wil men binnen enkele jaren nog kunnen genieten van onze toch kleine kuststreek, moet de wildgroei van villa's en appartementen gestopt worden, vooral omdat buiten het toeristisch seizoen de meeste woningen leeg staan.

EEN NIEUWE BEDREIGING VOOR DE HOBOKENSE POLDER.

De Hobokense polder, algemeen erkend als een bijzonder waardevol natuurgebied, wordt eens te meer bloot gesteld aan een nieuwe bedreiging: Het bisdom Antwerpen en de Zusters van Vorselaar zijn van plan om een school te bouwen in het ekologisch waardevol, voor klassering vastgestelde deel van de Hobokense polder.

Het gaat hier om een ernstige zaak: niet alleen zullen de geplande werken zelf de omgeving in ekologische waarde doen dalen (o.m. moet

een interessant ven verdwijnen en zullen de ophogingswerken een nefaste invloed hebben op het grondwaterpeil...), maar bovenal is de WHOP (Werkgroep Hobokense Polder) bevreesd dat de bouw van de school aangezien wordt als de start voor de uitbouw van het grootse wijkcentrum in Polderstad (10.000 ha). Dit zou betekenen dat het moerasland gehalveerd wordt en dit moet ten allen prijze worden voorkomen.

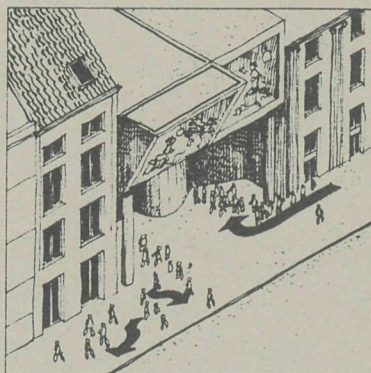
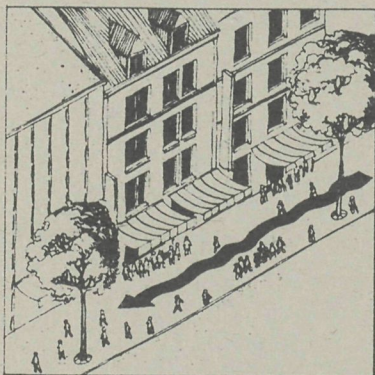
Meer inlichtingen: PAUL PALS
Boomse stwg. 466
2610 WILRIJK.

Publikaties.

VOETGANGERS IN DE STAD.

In dit rijkelijk geïllustreerde, zeer leesbaar en aantrekkelijk werk worden aanbevelingen geformuleerd met het oog op verbetering van comfort, de veiligheid en de inrichting van de voetgangersruimten. Het is de hoogste tijd dat de voetgangers, kinderen, fietsers en de gebruikers van openbaar vervoer in de stad een plaats krijgen waar zij recht op hebben. Het doel van de monografie is een aantal ideeën en maatregelen voor te stellen om te komen tot een werkelijke voetgangerspolitiek in een leefbare stad. Een grondig onderzoek toont ons de normen en regels die moeten gerespecteerd worden, wil men een stad

aangenaam maken voor voetgangers en niet laten degenereren tot een exclusief autoterrein. Ja, de stad moet er zijn voor de mensen en er kan al veel verbeterd worden door iedere straat of ruimte apart te bestuderen en niet grofweg alles te bitumeren. Aangepaste verlichting, wegbedekking en groene oasen maken de stadschaos veel verdraagbaarder. De monografie 'DE VOETGANGERS IN DE STAD' maakt deel uit van een reeks, verspreid door de Koning Boudewijn Stichting in het kader van STAD EN DORP '80. Kostprijs 100Fr. te storten op rekeningnummer 430-0212571-35 met de vermelding 'Voetgangers in de stad'.

NATUUR-EN LANDSCHAPSEKSKURSIES IN 1981.

Door het overgrote succes waarvan deze folder in 1980 mocht genieten heeft de BNVR dit initiatief herhaald.

Natuur-en landschapsekskursies verscheen als bijlage bij het contactblad "Natuurreservaten" en bundelt 590 activiteiten. Naast de ruim 210 geleide wandelingen in de door de vereniging beheerde reservaten

geeft deze lijst ook de activiteiten van andere natuurbehoudsgroepen weer.

De folder "Natuur- en Landschapsekskursies in 1981" kan u bekomen door 40 fr. onder gesloten omslag, op te sturen naar de "De Belgische Natuur- en Vogelreservaten v.z.w. regionale werking Vlaanderen Vautierstraat 31, 1040 Brussel.

WEGBERMBROCHURE.

Reeds enkele jaren wordt door verschillende mensen en verenigingen geprobeerd dié stukken natuur die zich langs onze wegen uitstrekken voor verdere ondergang te behoeden. Wegbermen worden inderdaad de laatste jaren soms op schandalige manier kapotgemaakt door een totaal verkeerd maaibeleid en overvloedig gebruik van herbiciden. Het Milieu-Infocentrum voor Jongeren (MICJ) heeft daar dan ook een brochure over uitgebracht.

Deze brochure geeft een overzicht van de functies die een wegberm geacht wordt te hebben. Een belangrijk hoofdstuk is gewijd aan de

flora. Hierin wordt getracht aan te tonen dat een wegberm die op een verantwoorde manier onderhouden wordt, een reflectie kan zijn van de wilde, plaatsgebonden flora van die streek. 18 van de 50 bladzijden handelen over de onkruidverdelgers, groeiremmers en andere verontreinigingen die een wegberm teisteren. Tenslotte wordt een overzicht gegeven van de huidige werkmethodes en een alternatief bermbeheer.

De brochure is te verkrijgen bij Natuur 2000-MICJ voor 60 Fr. of door overschrijving van dezelfde som op 062-0208991-12 met vermelding van 'Wegbermbrochure'.

HET WITBOEK VAN DE DIERENBESCHERMING.

Deze uitgave van de Nationale Raad voor Dierenbescherming lokaliseert het dier in zijn diverse juridische aspecten, te beginnen met een historisch overzicht van het begrip dier in de wetgeving. Zo waren er in de Code Napoleon maar een paar paragrafen gewijd aan het dier en meer bepaald in termen van roerende en onroerende goederen.

Vier academici van diverse disciplines stellen de dierenmis-handeling vanuit diverse oogpunten voor.

Het eerste deel handelt meer bepaald over de wet van 1975 op de dierenbescherming; haar wordings-geschiedenis en al de juridische problemen die er bij komen te kijken.

Een tweede deel stelt een nieuw wetsontwerp voor, opgesteld door ministers Lavens en Humblet, gevolgd door juridische beschouwingen over de dierenbescherming en het

dierenwelzijn, met een duidelijk overzicht van de plaats van het dier in het Strafrecht, het Burgerlijk Recht en het Internationaal Recht en een overzicht van de juridische situatie van vivisektie. Het vierde en laatste deel handelt over het dier als weerloos slachtoffer, een criminologische analyse met toepassing van de victimologie op de dierenbescherming.

De vraag is echter of al deze wetten en wetsvoorstellen iets aan de reële situatie van de dieren zal veranderen en of een positieve sensibilisatie van de bevolking geen beter en rustiger leven aan onze dieren verzekert.

Voorkomen is beter dan genezen.

ORCHIDEEËN-AFFICHE.

12 kleurenfoto's geven een overzicht van de in België beschermde ORCHIDEEËN. De affiche is 50 bij 70 cm groot en kost 62 fr. (port inclusief) te storten op rekeningnr. 427-9082201-48 van de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen met de vermelding ORCHIDEEËN.

Portret.

GREENPEACE.

"Greenpeace is een internationale milieuoorganisatie die door geweldloze akties de aandacht wil vestigen op de gevaren waarmee de mens de natuur bedreigt. De belangrijkste gebieden waarop "Greenpeace" tot nu toe actief is geweest, zijn de kernproeven, de jacht op walvissen en zeehonden en de dumpingen van chemische- en kernafval. De principiële verandering in het menselijk denken en handelen en bij te dragen tot een grotere ecologische bewustwording.

Greenpeace voert in het totaal meer dan honderd verschillende campagnes. Alles wordt gekoördineerd door een internationale bestuursraad, de Greenpeace-Council, die toezicht

akties worden uitgevoerd in een direkte konfrontatie met de milieuaantaster, waarbij foto's, films en verslagen (achteraf) een heel belangrijke rol spelen. Het doel van Greenpeace is echter niet het doen beëindigen van bepaalde wan-toestanden of de redding van specifieke diersoorten alleen.

De organisatie probeert met het oog op de toekomst mee te helpen aan het tot stand brengen van een

uitoefent op de twintigtal vestigingen en kontakten verspreid over de hele wereld.

In België worden de akties tijdelijk gerund door de Vlaamse Jeugdbond voor Natuurstudie "Natuur 2000", die als gangmaker optreedt voor Greenpeace Belgium.

Kontaktadres: Greenpeace Belgium
p/a V.J.N. Natuur 2000. Bervoet-
straat 33 2000 Antwerpen.

Kalender.

28 februari tot 8 maart: Elsplantaktie, in het kader van het Tuin- en Zwembadsalon '81 (Rogiercentrum Brussel) georganiseerd door de Belgische Natuur- en Vogelreservaten v.z.w.

6 maart om 19 uur 30 : Info-avond duinenverkaveling Westende-Middelkerke. Prinsenhof; H.Jasparlaan 3,8440 Westende georganiseerd door onze regionale milieufederatie in West-Vlaanderen.

maart : start van het kursusjaar Natuurgids '81 die loopt tot november 1981. Voor meer specifieke informatie: CVN-sekretariaat Ommeganckstraat 26, 2000 Antwerpen tel: 031/31.84.81.

13 en 14 maart : Solidariteit met de 9 van de A 24: 13/3 optreden in kaffee 't Streepke - Hasselt. 14/3 MANIFESTATIE om 14 uur aan de markt te Hasselt.

13 tot 22 maart : GROENE WEEK georganiseerd door Werkgroep Leefmilieu te Zwevegem. Verscheidene activiteiten zoals sluikstortingsakties, voordrachten + permanente tentoonstelling. Tel: 056/ 75.63.78.

28 maart: Wegbermaktie gepland door de Vlaamse Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubehoud "Natuur 2000". Er wordt aan alle mensen gevraagd, om 11uur een vuile wegberm in hun omgeving op te ruimen. Aktiecoördinator Randall Pharasijn Bervoetstraat 33, 2000 Antwerpen. Tel: 031/31.26.04.

4 en 5 april: Vlaams-Nederlandse ontmoetingsdagen voor industriële archeologie.

6 tot 11 april: Internationaal kongres voor landschapsekologie te Veldhoven bij Eindhoven (Nederland)

7 tot 10 april: Studiekamp Vlaamse Ardennen bij Oudenaarde georganiseerd door de VJN Natuur 2000. Inlichtingen Natuur 2000-kampen Bervoetstraat 33 2000 Antwerpen. Tel: 031/31.26.04.

25 april: Vlaams-Brabants leefmilieuberaad met het thema "Natuur" in de gemeentelijke feestzaal te Beersel.

Aankondigingen van milieumanifestaties zoals debatten, opendeurdagen, kursussen, stages enz., kunnen voor eventuele opname in onze weekberichten opgestuurd worden naar B.B.L.-Vlaanderen.

DE STANDAARD 4/2.

Tijdschrift begint op duizend eksemplaren

Bond Beter Leefmilieu prezenteert Milieurama

Un périodique
« écologiste flamand »

WALLONIE LIEGE

4/2

BELANG V. LIMBURG 4/2.
« Milieurama » start
eerste jaargang
Tijdschrift
Bond Beter Leefmilieu

BRUSSEL (belga) — Dinsdagmiddag stelde Roeland Dirks van de „Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen” in Brussel het eerste, echte nummer voor van „Milieurama”. een 44 pagina's tellend tijdschrift op kringlooppapier, met actuele informatie over onder andere „de milieubeweging en het politiek engagement”, de Vlaams-Nederlandse milieusamenwerking, de konventie van Washington, een dossier over weekendverblijven, enz.

BOND BETER LEEFMILIEU

Nieuw milieutijdschrift

BRUSSEL. — Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen is zopas gestart met een nieuw, onafhankelijk tijdschrift waarin het „en wee van het” aan bod „ram”

DE MORGEN 7/2/81.

WJ 7/2
Milieurama, nieuw groen wapen
„... wil een zo „ogelijk publiek aanspreken.”

« Milieurama » : LE SOIR
les écologistes flamands
5/2/81.
lancent un périodique

„MILIEURAMA” is het maandelijks tijdschrift van BOND BETER LEEFMILIEU - VLAANDEREN v.z.w.

Aarlenstraat 25, 1040 Brussel Tel: 02/230.94.10.

1ste jaargang nr.3, maart 1981

Jaarabonnement 300Bfr. los nummer 40Bfr.

Verantwoordelijke uitgever:

R. Dirks Karel Van den Oeverstraat 50

2200 Borgerhout.

